

Jaarverslag
2023

Inhoudsopgave

1. Voorwoord	3
2. Impressie 2023	4
3. Visie, missie en kerncijfers	6
4. Kernactiviteiten 2023: Bid, zonder ophouden	7
5. Impressie en verhalen wereldwijd en Nederland	9
De GZB in Azië	10
De GZB in Afrika	12
De GZB in Europa	14
De GZB in Latijns-Amerika	16
De GZB in het Midden-Oosten en Centraal-Azië	18
De GZB in Nederland	20
6. Groene GZB	22
7. Risicoanalyse en - beheersing	24
8. Medewerkers en vrijwilligers	28
9. Bestuur en organisatie	31
10. Raad van Toezicht	36
11. Financiën	38
12. Plannen voor 2024	42
13. Jaarrekening	44
14. Overige gegevens	63
Controle van de onafhankelijke accountant	

1. Voorwoord

Gebed is de grondtoon van het zendingswerk. Gebed is een belijdenis. Een belijdenis dat zendingswerk Gods werk is waarin Hij voor ons uit gaat en door ons heen werkt. Zijn werk door ons heen. Zijn werk als wij falen of als ons werk ons bij de handen afbreekt. Zijn werk als wij allang weer vertrokken zijn.

Tijdens een bijeenkomst met oud-medewerkers in september 2023 hoorden we daar verhalen over. Oud-zendingswerker Kees de Blois deelde herinneringen en ervaringen van de viering van het 60-jarig bestaan van de Reformed Church of East Africa en merkte op dat de echte groei van de kerk in Kenia pas op gang kwam toen de inbreng van de GZB minder werd. Wat heeft ons dat te zeggen? Oud-zendingswerker Agatha van Ginkel vertelde dat ze ooit in haar tijd in Kenia een Bijbel verkocht aan een tiener die zijn blinde opa daaruit moest voorlezen. Ze dacht er verder niet meer over na, maar heel veel jaren later kwam ze die tiener van toen weer tegen in Nairobi als voorganger. Via het min of meer gedwongen voorlezen van de Bijbel aan zijn opa was hij tot geloof gekomen. Het patroon dat tijdens de bijeenkomst telkens terugkwam was: ik mocht iets kleins doen en God heeft dat gebruikt.

Zo kijken we ook terug naar 2023 en zijn we blij en dankbaar. Blij met de vele aanwezigheid op de GZB-dag, bij de Vertel-

avonden in gemeenten, het VITA-vrouwen-event en de online gebedsbijeenkomsten met zendingswerkers. Blij met de nieuwe vormen van ontvangen die we hebben geoefend met de bezoeken van buitenlandse partners: ds. Fualan en zijn vrouw uit de Filipijnen, ds. Phale en ds. Kutani uit Malawi, bisschop Lule uit Zuid-Soedan, dr. Botha uit Namibië, dr. Topalski uit Bulgarije, Randa Lotfallah en ds. Yousef uit Egypte. Blij met de nieuwe, verhalende manieren van evalueren en diepgaande gesprekken met partners in het buitenland. Dankbaar voor de impact van de programma's op kerken en gemeenschappen in het buitenland. Blij met nieuwe collega's en nieuwe uitzendingen. Blij met ruimhartige financiële steun die wordt gegeven voor zichtbare noodsituaties, maar ook voor werk op de achtergrond. Blij met alle contacten met gemeenten en hun betrokkenheid. Blij en dankbaar voor de positieve reacties uit het land over de plannen voor het Huis van Zending dat we samen met de IZB willen beginnen.

We hopen dat we met al die op zichzelf vaak kleine stappen zaadjes hebben mogen planten in Gods Koninkrijk. We bidden dat ook wij over vele jaren verrast zullen worden door de grote dingen die God daarmee heeft gedaan.

Martijn van den Boogaart,
directeur-bestuurder

120

kinderen uit een achterstandswijk in Costa Rica kregen bij de opvang van de kerk maaltijden en christelijk onderwijs, maar minstens zo belangrijk: ook aandacht en liefde.

400

mensen in Malawi hebben een huwelijkscursus vanuit Bijbels perspectief gevolgd. De deelnemers zijn zeer lovend over het resultaat. Er is meer harmonie, de liefde wordt opgemerkt door gezinsleden en er is geloofsgroei.

15

kerken in Albanië en Kosovo nemen deel aan een trainingsprogramma waarbij thema's aan de orde komen zoals discipelschap, diaconaat en jeugdwerk. In een land waar jarenlang voor religie geen plek was en de meeste christenen pas een paar geleden tot geloof zijn gekomen, is dit enorm waardevol.

10.614

maaltijden zijn uitgedeeld aan daklozen in Centraal-Azië. Hun situatie is schrijnend, vooral in de winter wanneer de temperaturen tot ver onder nul dalen.

100

kerken in Peru kregen hulp en onderwijs om hen op weg te helpen bij hun verlangens om nieuwe gemeenten te stichten.

22

studenten vanuit de hele Arabische wereld hebben een bijdrage ontvangen voor hun opleiding aan de theologische school in Beiroet, Libanon.

86

kinderen van voorgangers en evangelisten in India konden met steun van de GZB naar school.

Die hulp is hard nodig, want sommige ouders overwegen om te stoppen met hun werk voor de kerk, omdat het salaris veel te laag is om van rond te komen.

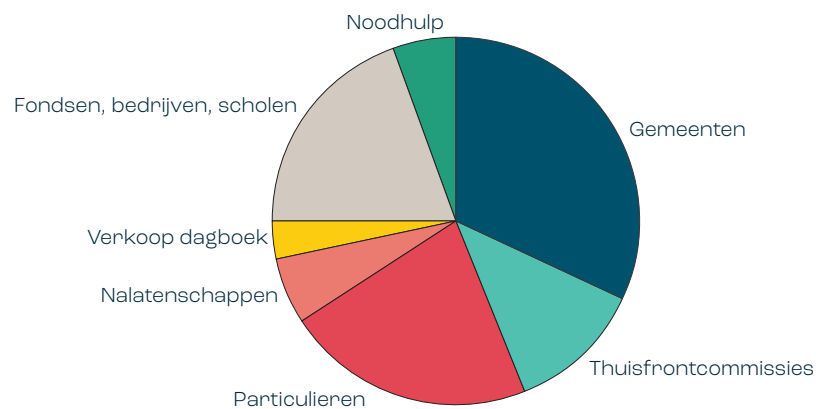
Heel hartelijk **dank**

voor uw steun en betrokkenheid het afgelopen jaar!

U gaf in 2023 € 8.198.000

Wat is het hartverwarmend dat er zoveel mensen zijn die zich willen inzetten voor het zendingswerk. Samen met kerken wereldwijd willen we Gods liefde delen, in woorden en daden. Ook het afgelopen jaar.

€ 8.198

Gemeenten	2.629
Thuisfrontcommissies	991
Particulieren	1.783
Nalatenschappen	487
Verkoop GZB-dagboek	266
Fondsen, bedrijven, scholen	1.590
Noodhulp	452

(x € 1.000)

3. Visie, missie en kerncijfers

De GZB is een zendingsorganisatie in de Protestantse Kerk. Al ruim 120 jaar delen wij het Evangelie, samen met gemeenten over de hele wereld.

Zending begint bij Gods betrokkenheid op Zijn wereld. God heeft deze wereld geschapen met het doel dat de aarde vol is van mensen die Hem kennen en dienen. Vol van leven zoals Hij het bedoeld heeft. Toen wij wegliepen uit de gemeenschap met God, heeft Hij uit genade naar ons omgezien. In het verlossende werk van Jezus Christus en in het vernieuwende werk van de Heilige Geest zien we Zijn blijvende betrokkenheid. We kijken vol verwachting uit naar de definitieve doorbraak van Zijn Koninkrijk.

De gemeente van Jezus Christus dankt haar bestaan aan deze beweging van God naar de wereld. Op haar beurt wordt de gemeente – en ieder gemeentelid afzonderlijk – ingeschakeld bij dit werk van God. Zending hoort daarom tot de kern van de roeping van de gemeente. Al het werk van de GZB is erop gericht om wereldwijd bij te dragen aan deze roeping van gemeenten. Daarbij is dit onze leidraad:

Visie

Het Evangelie voor iedereen

We willen dat mensen over de hele wereld het Evangelie horen en God leren kennen, een plek vinden in een gemeente en leven zoals God het heeft bedoeld, in navolging van Jezus Christus.

Missie

Open en gastvrije gemeenten waar het Evangelie zichtbaar wordt

De GZB ondersteunt kerken wereldwijd bij het stichten en opbouwen van open en gastvrije gemeenten. Gemeenschappen waar iedereen welkom is en waar onvoorwaardelijk wordt omgezien naar mensen, ook en vooral naar degenen die leven in de marge. Gemeenten waar Gods Koninkrijk zichtbaar wordt voor hun omgeving, omdat het bevrijdende Evangelie van Jezus Christus er wordt gehoord, gedeeld, en geleefd.

Identiteit

Met gereformeerde wortels in een veelkleurige kerk

De GZB is een organisatie binnen de Protestantse Kerk in Nederland, geworteld in het gereformeerde belijden. Via de jarenlange inzet voor zending buiten onze landsgrenzen zijn we verbonden met een uitgestrekt netwerk van kerken en gemeenschappen over de hele wereld.

In de komende jaren willen we samen met partners en gemeenten zoeken naar verdieping en verbinding vanuit de uitgangspunten van zending waarmee we de afgelopen jaren hebben gewerkt. Onder het motto 'groeien in verbinding' zetten we daarom de volgende strategische thema's centraal:

1. Werken vanuit een integrale visie op missionaire gemeenten
2. Investeren in gelijkwaardigheid in partnerschappen

3. Leren en verbinden in levendige netwerken
4. Gericht uitzenden én ontvangen
5. Inspireren van Nederlandse gemeenten voor missionaire vernieuwing

Het beleidsplan 2022-2026 'Groeien in verbinding' is op de [website](#) te raadplegen.

Kerncijfers GZB (bedragen x € 1.000)

	2023	2022	2021	2020	2019
Som van de baten*	8.459	7.750	8.528	7.897	7.648
Landen	37	37	36	38	38
Projecten	231	240	181	221	203
Uitzendingen	44	47	47	48	55
Medewerkers Nederland (FTE)	26,3	24,2	24,2	23,5	22,8
Ondersteunende gemeenten	465	446	448	466	466
Betalende leden/donateurs	22.292	24.397	24.358	26.880	26.869

* Inclusief financiële baten en lasten

Belangrijke ontwikkelingen in de kerncijfers worden verderop in dit jaarverslag nader toegelicht.

4. Kernactiviteiten 2023: Bid, zonder ophouden

In 2023 zetten we gebed centraal in ons jaarthema 'Bid, zonder ophouden'. Gebed is immers de grondtoon van het zendingswerk. We lieten dit thema het hele jaar door terugkomen in onze activiteiten, zowel intern als extern.

Gemeenten inspireren vanuit een integrale visie op zending

Daarbij gingen we opnieuw op zoek naar nieuwe vormen om nog beter aan te sluiten bij wat nodig is om nieuwe doelgroepen in gemeenten te inspireren voor missionaire vernieuwing.

- Na drie coronajaren konden we weer mensen ontvangen op de jaarlijkse GZB-dag. We deden dat in een vernieuwd format waarin we met vaart en enthousiasme de aanwezigen meenamen in verhalen over gebed uit de Filipijnen en Malawi.
- We bouwden verder aan het nieuwe format van Vertel-avonden waarmee we in gemeenten via getuigenissen van gasten, zoals ds. René Futalan uit de Filipijnen en ds. Hastings Phale uit Malawi, gemeenteleden uitnodigen om hun eigen verhalen te delen over gebed.
- In de dagen tussen Hemelvaart en Pinksteren sloten we met de IZB aan bij de wereldwijde gebedsbeweging Thy Kingdom Come en organiseerden we een week lang goedbezochte online gebedsmomenten met ver-

schillende zendingswerkers voor het werk in hun land en regio.

- In september organiseerden we in plaats van de gebruikelijke predikantendag een gebedsnetraite voor predikanten en kerkelijk werkers met bezinning én intens gebed voor het missionaire werk in binnen- en buitenland.
- In het najaar organiseerden we een collegetour waarin ds. Manassa Yousef uit Egypte ons iets liet proeven van zijn missionaire gedrevenheid én afhankelijkheid van God. Een dag later sprak zijn collega Randa Lotfallah op een goedbezocht VITA-vrouwenevent.

In gesprekken met gemeenten merken we hoezeer zending wereldwijd en zending in Nederland bij elkaar horen. Daarom werken we al jaren inhoudelijk goed samen met de IZB. In 2023 zijn we met de IZB een onderzoek gestart naar een Huis van Zending, een gezamenlijke werk- en inspiratieplek, waarmee we de samenwerking een stevige basis geven en verder verdiepen. We zoeken een inspiratieplek die zending ademt, waar gebed de ruimte heeft en waar we Nederlandse gemeenten en partners uit de wereldkerk kunnen ontmoeten.

Gericht uitzenden en ontvangen

We willen de komende jaren onze uitzendingen op peil houden. Daarvoor is

een eigentijdse aanpak van werving en selectie en de begeleiding van medewerkers essentieel. Daarom hebben we in 2023 geïnvesteerd in ons HR-team, onder andere met de aanstelling van een teamleider HR. Het proces van werving en selectie voor nieuwe uitzendingen is herzien. We hebben een 'werken bij de GZB'-webpagina gelanceerd en in het najaar zijn we een campagne gestart om mensen onder het motto 'verander je perspectief' uit te dagen om werken in de zending te overwegen. Daarnaast hebben we een nieuw proces opgezet om doorgaand leren en ontwikkelen bij medewerkers in Nederland én buitenland te ondersteunen. De investeringen in werving en selectie en opleiding vertalen zich nog niet direct terug in meer aanmeldingen; dat zal meerdere jaren vergen. In 2023 liepen zes langetermijn- en twee kortetermijn-uitzendingen ten einde. We mochten twee nieuwe uitzendingen starten. Netto zagen we dus een daling van het aantal uitzendingen van 47 tot 44. Bijzonder was dat we in de twee nieuwe uitzendingen konden samenwerken met de Christelijke Gereformeerde Kerken en de Hersteld Hervormde Kerk. Het is mooi om te merken dat zending verbindt over kerkmuren heen, maar tegelijk stelt het ons wel voor de vraag hoe dit zich verhoudt tot onze verantwoordelijkheid om allereerst gemeenten in onze PKN-achterban te ondersteunen bij hun roeping

Welkom
le GZB-dag 2023

Bid
zonder ophouden

GZB

voor zending. Op die vraag zullen we ons in 2024 bezinnen.

In ons beleidsplan stellen we ons ten doel om niet alleen te werken aan het uitzenden van mensen, maar ook te onderzoeken hoe we in Nederland gericht werkers van onze partners kunnen ontvangen. We hebben in 2023 geëxperimenteerd met een nieuwe vorm van 'inzending', waarbij bisschop Lule voor een langere periode van vijf weken te gast was en ook twee keer een week met een gemeente meeliep. Daarnaast organiseerden we een workshop waarbij we partners uit Bulgarije en Frankrijk vroegen om ons te helpen om beter zicht te krijgen op de theologie en praktijk van het zelf ontvangen van hulp.

Leren en verbinden in levendige netwerken

We vinden het niet alleen belangrijk om persoonlijk te blijven leren, ook als organisatie willen we dat. We hebben daarom geïnvesteerd in het ontwikkelen van structuren en werkvormen voor interne leergemeenschappen over sleutelthema's voor de GZB: jeugdwerk, gemeente-toerusting en werken met mensen in de marge. Rond dat laatste thema sloten we in 2023 een vierjarig leertraject samen met Woord en Daad af in de regio Latijns-Amerika waarbij we een handreiking presenteerden over hoe lokale kerken en lokale christelijke

ontwikkelingsorganisaties samen kunnen werken om de allerarmsten beter in beeld te krijgen en te bereiken.

Gelijkwaardigheid in partnerschappen

Het zwaartepunt van ons werk ligt in het buitenland. De laatste zes jaar zijn we ons werk met partners gaan vormgeven in meerjarige programma's. We hebben in 2023 gezocht naar manieren om deze programma's op een gelijkwaardige wijze samen met onze partners te evalueren. Daarbij hebben we geëxperimenteerd met verschillende vormen, waaronder een nieuwe, verhalende manier van evalueren. Deze aanpak werd door partners positief gewaardeerd. Daarnaast hebben we dit jaar de inhaalslag voortgezet om na corona weer alle partners te bezoeken. Daarbij zoeken we bewust naar manieren om niet alleen inhoudelijk over de voortgang en impact van de programma's te spreken, maar ook tijd te nemen voor geestelijke en pastorale gesprekken en gebed. Gelijkwaardig partnerschap was ook het terugkerend thema op studiedagen van programmaleiders en regiocoördinatoren, waarvan we er één organiseerden in samenwerking met De Verre Naasten.

Financieel gezond blijven

Financieel gezien was 2023 een bijzonder jaar. We zagen een forse stijging van de inkomsten. Die was onder andere

te danken aan de bijzondere actie van Draagt Elkanders Lasten voor Syrië en Libanon en onze eigen noodhulpactie voor de aardbevingslachtoffers in Turkije en Syrië. Ook de inkomsten vanuit gemeenten stegen. Daarnaast zagen we echter een daling van de inkomsten van particulieren en het aantal vaste gevers. Ook de nalatenschappen waren dit jaar lager dan het langjarig gemiddelde waarmee we begroten. Tegelijk heeft de GZB een gezonde financiële reserve en in 2023 hebben we opnieuw gekeken hoe we daar op een verantwoorde manier mee omgaan, onder andere in ons beleggingsbeleid. We investeren de komende jaren in onze labels, Zendingmaatje voor particulieren, VITA voor vrouwen en Project 10:27 voor diaconieën, om te zorgen dat we op termijn samen met onze partners door uitzendingen en projecten kunnen blijven samenwerken om het Evangelie met iedereen te delen.

Dankbaar

We zijn dankbaar voor al het werk dat we hebben kunnen doen en de initiatieven die we in gang hebben kunnen zetten. We kunnen dit alleen doen met de inzet en bijdragen van medewerkers, vrijwilligers en een brede betrokkenheid vanuit gemeenten en gemeenteleden in het hele land.

5. Impressie en verhalen wereldwijd en Nederland

Regio	Programma's		Uitzendingen	Projecten	Besteed in 2023
	Lopend	In ontwikkeling			
Azië	3	3	8	41	€ 420.000
Afrika	8	2	7	60	€ 672.000
Latijns-Amerika	5	0	6	31	€ 305.000
Europa	6	2	11	30	€ 251.000
Midden-Oosten / Centraal-Azië	3	4	12	43	€ 974.000
Algemeen*				24	€ 307.000
Totaal	25	11	44	231	€ 2.928.000

* Dit betreft onder andere projecten die afgebouwd worden, noodhulpprojecten, Groene GZB, bezoekreizen en steun aan partners in Nederland.

Wat is een programma?

Een GZB-programma is een afspraak met een partner in een land om meerdere jaren te werken aan een gezamenlijk missionair verlangen. In een programma worden op een creatieve manier middelen (mensen en projecten) ingezet die in de lokale geloofsgemeenschappen bewustwording geven en helpen om het Evangelie in woorden en daden door te geven.

"Het gebed is niet gebonden aan een bepaalde plaats of tijd. Als ik onderweg ben, bid ik voor degenen die ik ontmoet."

Rev. Hastings Phale, Malawi

Samen met onze partners in buitenland is er nagedacht over de betekenis van het gebed in ons werk. Er is in 2023 meer ruimte genomen om met elkaar te bidden in klein verband en soms zelfs wereldwijd. Zo was er in november een wereldwijde online gebedsbijeenkomst met 40 partners. Op deze manier spraken we niet alleen over ons jaarthema 'Bid, zonder ophouden', maar maakten we het ook concreet. Steeds meer

geven partners aan hoe belangrijk zij het vinden dat we met elkaar niet alleen over de inhoud en voortgang van het werk in gesprek zijn, maar ook geestelijke gesprekken hebben en samen bidden.

Er is heel veel werk met en door de partners en de uitgezonden werkers gedaan. In de paragrafen hierna worden per regio enkele impressies gegeven.

De GZB in Azië

Azië kent veel landen waar de bevolking niet bekend is met het Evangelie. Christenen zijn vaak een minderheid en hebben niet altijd de volledige vrijheid om voor hun geloof en christen-zijn uit te komen. Toch leeft er onder jonge christenen een sterk verlangen om het geloof te delen; daardoor groeit de kerk!

UITZENDINGEN

PROJECTEN

PROGRAMMA'S

BESTEDINGEN

Kracht in het kleine

We zijn dankbaar te ervaren dat er zegen rust op kleinere, eenvoudigere initiatieven in lokale gemeenten in Zuid-oost-Azië. Bijzondere ontmoetingen; mensen die tot geloof komen of meer leren over de Bijbel; predikanten die geïnspireerd worden om aandacht te geven aan evangelisatie. Het gebeurt volop in de landen waar we betrokken zijn. Kleine investeringen, begeleiding van Nederlandse werkers, grote betrokkenheid en inzet van lokale mensen worden door God gezegend.

Zoektocht

In een land waar we geen zendingen hebben, zoals in India, steunen we op waar de partner goed in is en waarvoor hij gemotiveerd is. Dat is op afstand soms een zoektocht. Hoe ontdek je elkaars verlangens, motivatie, liefde als je minder fysiek aanwezig kunt zijn? Die zoektocht is leerzaam geweest het afgelopen jaar. Met de Hervormde Gemeente Ipendam-Watengang is een specifieke samenwerking gestart om de meest kwetsbaren in een deelstaat in Zuid-India te helpen door hen een plek te bieden waar ze welkom zijn en zorg en scholing kunnen ontvangen.

Klein en toch groot

In Nepal werken we met onze part-

ner aan een programma om lokale gemeenten plekken te laten zijn waar gehandicapten welkom zijn. Bij de evaluatie van dit programma realiseerden we ons dat we misschien voor onze partner qua financiële omvang een kleine partner zijn, maar dat het project dat we met hen samen doen wel heel uniek is. Juist doordat we over het thema van inclusie van gehandicapten inhoudelijk met hen optrekken en gesprekken aangaan. Zo zijn we voor hen toch een 'grote' en zeer relevante partner.

De kerk op de Filipijnen groeit

Weinig mensen op het eiland Samar kennen de Heere Jezus. Juist hier ondersteunt de GZB kleine gemeenten om het Evangelie te delen en om van betekenis te zijn voor mensen die leven in armoede.

Samar is een prachtig eiland op de Filipijnen. Je kunt er genieten van mooie stranden en spectaculaire watervallen. Toch is het eiland ook één van de armste gebieden van het land. Er zijn weinig voorzieningen, de werkloosheid is hoog en regelmatig vinden er natuurrampen plaats. Dat maakt het leven van de bevolking moeilijk en uitdagend. Hoe bereik je juist hier mensen met het Evangelie? En hoe help je hen om een beter bestaan op te bouwen?

Regelmatig op pad

Dominee Roan en zijn vrouw Reah dienen een kleine gemeente met veel jongeren en studenten. Ze willen niets liever dan Gods liefde delen en nieuwe gemeenten stichten. Regelmatig gaan ze op pad naar dorpjes in de omgeving die je alleen te voet kunt bereiken. Ze houden er Bijbelstudie en kinderclub. Altijd gaat er een aantal jongeren uit hun eigen gemeente mee. Zo leren zij al op jonge leeftijd om het geloof te delen en om van betekenis te zijn voor anderen.

De armoede die zij tegenkomen, raakt hen diep. Gelukkig organiseert de kerk op verschillende plekken trainingen waardoor mensen aan de slag kunnen als bijvoorbeeld kapper of klermaker. Ook Roan en Reah begeleiden een aantal van dit soort trainingen. Mensen leren zo om in hun eigen levensonderhoud te voorzien.

Doopdienst

Hun werk wordt gezegend. Een tijd terug mocht Roan maar liefst 49 nieuwe gelovigen dopen. Dankzij christenen zoals Roan en Reah die een enorme drive hebben om het Evangelie te delen, ontstaan op steeds meer plekken nieuwe gemeenten. De kerk op de Filipijnen groeit snel!

De GZB in Afrika

De kerk in Afrika heeft heel veel jeugd. Kerkleiders hebben training nodig om hen te begeleiden in verdieping van hun geloof. Ook is er veel armoede en gebrokenheid. Juist in die situatie kan de kerk juist veel betekenis hebben.

UITZENDINGEN

PROJECTEN

PROGRAMMA'S

BESTEDINGEN

Van God in elkaar ontvangen

Van 19 september tot 24 oktober 2023 was bisschop James Lule uit Zuid-Soedan in ons midden. Hij bezocht gemeenten in onder meer Zwolle, Oud-Beijenland, Nieuw-Beijenland, Aalburg en Eemnes. Over en weer zijn getuigenissen gegeven van Gods grote daden. Bisschop Lule is bemoedigd door onze liefde tot God en de sterke relatie tussen gemeente, kerkenraad en predikant. Omgekeerd zijn wij bemoedigd door zijn hoop op God in tijden van oorlog en vluchten, zijn vrijmoedigheid om de liefde van Christus te delen met getraumatiseerde mensen en samen met de overheid te werken aan verzoening tussen groepen en wederopbouw van een ontwrichte samenleving. Het gaf ons als Nederlandse kerk een spiegel in hoeverre we een thema als verzoening ook concreet durven maken in de christelijke gemeente en onze maatschappij. Zo mochten we als gezanten van Christus in elkaar iets van God ontvangen. Dit smaakt naar meer!

Bezoek delegatie uit Malawi

Malawi stond in de schijnwerpers in de communicatie van de GZB. We kijken terug op een mooi bezoek van ds. Kutani en ds. Phale aan de gemeenten in Nederland; ds. Phale was ook

een van de sprekers op de GZB-dag. In september was er een VITA-vrouwenreis naar Malawi. Vrouwen uit de GZB-achterban gingen op reis naar Zuid-Malawi en waren onder de indruk van wat God doet. Terug in Nederland deelden ze breed hun ervaringen en kwamen in actie om Bijbels in de lokale taal ook in meer afgelegen gebieden beschikbaar te krijgen.

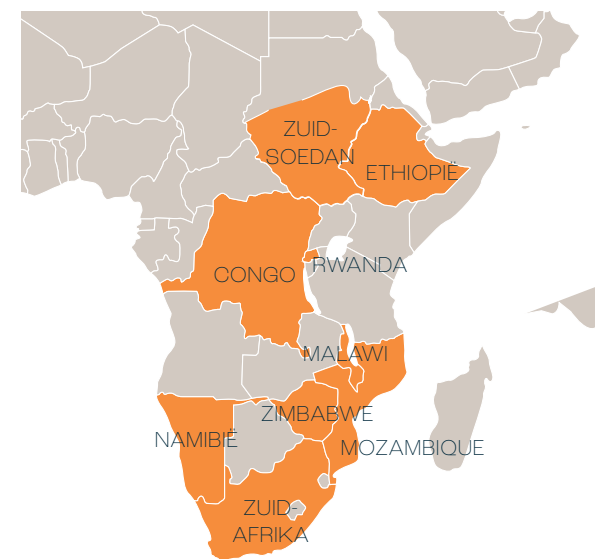
Partners verbinden

Ds. Misseline Gordon van het Namibia Evangelical Theological Seminary (NETS) bracht een bezoek aan het Evangelical Theological Seminary in Caïro (ETSC). Door dit bezoek heeft ds. Gordon veel geleend over hoe een theologische opleiding in één van de grootste landen in Afrika bestuurd wordt. Ze past nu aan NETS toe wat ze in Egypte geleend heeft. Mooi dat we zo partners aan elkaar kunnen verbinden. Ook waren in Namibië leerlingen van het Ichthus College uit Veenendaal twee weken te gast. Zij zijn een half jaar inhoudelijk aan de slag gegaan over Namibië en kregen inzicht in ons werk. Ze hebben ook een prachtig bedrag opgehaald voor het werk in Namibië.

Evaluatie in Mozambique

In 2023 is er een verdiepende evaluatie uitgevoerd van de diaconale pro-

jecten in Mozambique. De evaluatoren hebben goed werk gedaan, waarbij er scherpe analyses en inzichten naar voren kwamen die het werk van GZB en de samenwerking met de kerk in Mozambique verder helpen groeien.

Je geloof delen in Malawi

Hoe deel je op een laagdrempelige manier met je buren het Evangelie? Hoe geef je antwoord op vragen van mensen die niet in Jezus geloven? Niet alleen in Nederland, maar ook in Malawi vinden veel christenen dat lastig.

Dat geldt echter niet voor Edward. Zijn liefde voor Jezus kan hij niet voor zichzelf houden. Naast zijn baan als docent is hij in zijn vrije tijd evangelist.

Vals beschuldigd

Tot hij tijdens zijn werk naar het kantoor van de schooldirecteur wordt geroepen. Daar wachten twee politieagenten, een aantal ouders en leerlingen hem op. Hij wordt ervan beschuldigd dat hij een paar meisjes van zijn school heeft lastiggevallen. Edward beseft dat het ongelukkige 'misverstand' in werkelijkheid een doelbewuste actie is om hem van school te kunnen sturen. Zijn moslimcollega – tevens hoofd van de buurtpolitie – en verschillende ouders zijn vastberaden om zijn evangelisatiewerkzaamheden in de buurt te stoppen.

In tranen bidden

Die nacht brengt hij samen met zijn vrouw in tranen door in gebed. Bemoedigd en gesterkt begeeft hij zich de volgende dag weer naar school; het

onderzoek wordt hervat. Plots barst een van de leerlingen in huilen uit. Ondanks de druk van haar gemeenschap kan zij haar leraar niet langer vals beschuldigen. Edwards goede naam wordt gezuiverd en hij kan zijn baan behouden. Edwards liefde voor mijn moslimburen is alleen maar gegroeid. "Hoe kan ik het hen kwalijk nemen? Ik zie een grote honger in deze gemeenschap, ze hebben het Goede Nieuws, het Evangelie, nodig."

Missie Malawi

De kerk in Malawi ziet het als haar roeping om antwoord te geven op de groeiende invloed van de islam. In steeds meer gemeenten worden trainingen gegeven waar mensen worden toegerust om met hun naaste het Evangelie te delen.

De GZB in Europa

De kerk in Europa wordt kleiner, maar op veel plekken is ze een hoopvolle minderheid. Het is een uitdaging om het Evangelie te delen in een multiculturele en multireligieuze samenleving. Het is belangrijk om kleine gemeenten te versterken in hun missie.

UITZENDINGEN

PROJECTEN

PROGRAMMA'S

BESTEDINGEN

Verdiepen

De contacten met de partners verdiepen zich, nadat de GZB vanaf 2019 in Bosnië en Herzegovina gestart is. De eerste zendingswerkers zijn intussen teruggekeerd. Een nieuwe vacature is uitgezet zodat de GZB via een zendingswerken verbonden kan blijven met de kerken en partners en die kerken en partners ook onderling kan verbinden.

Verbinden

Het Fokusi-programma in Albanië en Kosovo is geëvalueerd. Alle partners waren blij met de samenwerking met de GZB. De trainingen van Fokusi hebben de kerken geholpen om te groeien in diepgang. Het is mooi om te zien wat een enkele zendingswerker in alle bescheidenheid voor positiefs teweeg kan brengen. Het brengt energie, zet beweging in gang en verbindt kerken, mensen en organisaties aan elkaar. Er is iets ontstaan wat er eerst niet was. Voor het werk in Albanië en Kosovo konden enkele Albanese collega's worden aangesteld. Zij helpen bij vertaling, administratie en training. Hiermee wordt het Fokusi-programma hopelijk in de komende jaren lokaal goed verankerd.

Verbreden

Het toerustingswerk in Bulgarije werd verbreed. Als GZB konden we financieel en door onze zendingswerker bijdragen aan de toerusting van predikanten en gemeenteleden. Er wordt nagedacht over plannen voor de langere termijn.

Accreditatie

De ISTL Bijbelschool in Albanië (waarmee de GZB intensief samenwerkt) vierde haar 15-jarig bestaan. Ze verkreeg in september 2023 haar internationale accreditatie, waarmee de bachelordiploma's nu erkend zijn. Voor het werk op de ISTL Bijbelschool, het jeugdwerk en de lokale Fokusi-kerken schreef de GZB diverse vacatures waarop gereageerd werd door potentiële kandidaten.

Zum Gewächshaus

Samen met verschillende partners in Noordoost-Duitsland bezinnen we ons erop hoe we in verschillende plattensbouwijken mensen in aanraking mogen brengen met het Evangelie. De aankoop van een gebouw in Schwerin-Lankow met de prachtige naam 'Zum Gewächshaus' ('Kom in de Kas') vormt wel een hoogtepunt én dankpunt na alle gebeden.

Hecht verbonden

De partner UNEPREF in Frankrijk ontwikkelde een nieuwe meerjarenvisie. Daarin geven ze ook een betekenisvolle plek aan het werk van de Nederlandse zendingswerkers. We herkennen elkaar in een wederzijds verlangen om kleine gemeenten te versterken in hun missionaire roeping. We zijn blij met deze samenwerking omdat we merken dat als je hechte verbondenheid ervaart, je onderlinge verscheidenheid heel vruchtbaar kunt laten zijn.

Bijna iedereen helpt mee

“Want zo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat ieder die in Hem gelooft, niet verloren gaat, maar eeuwig leven heeft.”

Toen Hajrid uit Albanië een Bijbel kreeg en Johannes 3:16 las, raakten deze woorden zijn hart. “Dit was de God waar ik steeds naar op zoek was geweest. Een God die ons liefheeft, ons aanvaardt zoals we zijn en die ons hoop en kracht geeft. Sinds die tijd ga ik naar de kerk en wil ik meer weten.”

Religie verboden

Jarenlang was er in Albanië geen plek voor religie. Gelukkig is dat nu anders. De protestantse kerken in het land zijn echter nog jong en klein. Ze verlangen ernaar om niet alleen te groeien in aantal, maar willen ook graag van betekenis zijn voor de meest kwetsbaren in de samenleving. Ze weten echter niet altijd hóe.

De GZB helpt hen graag! Zendingswerker Aad van der Maas verzorgt in verschillende gemeenten lessen over thema's zoals discipelschap, diaconaat en jeugdwerk. Hajrid: “We kijken er altijd naar uit dat Aad bij ons komt. De lessen zijn belangrijk, gaan over de fundamenten van het geloof in Jezus Christus en zijn heel praktisch.”

Vrijmoedig getuigen

De gemeente van Hajrid in de stad Lushnjë bestaat pas vier jaar. De wekelijkse kerkdiensten worden door zo'n 40 à 60 mensen bezocht. Bijna iedereen helpt actief mee; zelf is Hajrid leider van het aanbeddingsteam. Ook al zijn de meeste gemeenteleden zelf nog niet zo lang christen, toch delen zij vrijmoedig hun geloof. Er zijn zelfs plannen om in een naburige plaats een nieuwe gemeente te stichten.

De GZB in Latijns-Amerika

Er is veel migratie van het platteland naar de steden. De kerk wil op nieuwe manieren aanwezig zijn voor de zoekende middenklasse in de stad. Juist in de grote steden kan de kerk ook dienstbaar zijn voor hen die leven in de marge.

UITZENDINGEN

PROJECTEN

PROGRAMMA'S

BESTEDINGEN

Gedoopt

Een kerk in het centrum van Medellín (Colombia) is gestart met een inloopplek voor daklozen en verslaafden. Ze hebben het aangedurfd om hun kerk open te stellen voor hen en als gemeente in gemarginaliseerden te investeren. Er wordt dankbaar gebruik van gemaakt en de eerste gast werd in dit najaar gedoopt! Onze zendingswerkers ds. Peter Kleinbloesem denkt met de kerk mee hoe dit werk goed begeleid en ontwikkeld kan worden.

“God en Zijn kerk zijn veel groter dan onze gemeente”

Veel mensen in Nicaragua zijn moedeloos over hun toekomst. Ook in 2023 zijn veel mensen geëmigreerd. In één van de kleine gemeenten zijn het afgelopen jaar negen gemeenteleden naar de VS gegaan. Van die negen gemeenteleden zaten er drie in de kerkenraad, en twee anderen waren jeugdleiders. De predikant van de gemeente, ds. Leandra, geeft de moed echter niet op. Ze zegt: “God en Zijn kerk zijn veel groter dan onze gemeente, ik ben dankbaar dat we deze mensen hebben mogen vormen, het Evangelie van de genade hebben mogen uitdelen aan deze gemeenteleden. Nu mogen ze gaan naar een ander deel van Gods Koninkrijk en gaan dienen in lokale ge-

meenten in de VS. We sturen ze uit als zendingen en niet als vluchtelingen.” En zo is het ook gegaan bij een aantal van de mensen die gemigreerd zijn.

Beschikbaar zijn: in Costa Rica én Nederland

Vijf jaar hebben Kees en Claudia Geluk zich ervoor ingezet dat kerken in Costa Rica niet alleen met woorden, maar vooral ook met daden een zegen zijn voor hun omgeving. In de zomer van 2023 keerden Kees en Claudia en hun vier kinderen terug naar Nederland.

Kees en Claudia: "Iets wat we graag meenemen vanuit Costa Rica is dat we hebben gezien hoe groot de impact van de kerk op haar omgeving kan zijn. Hoe kerken de nood van hun omgeving zien en zich vervolgens probleemeigenaar voelen: 'Als er in onze stad een oude dakloze man sterft in het park, hebben wij als kerk een probleem dat we moeten aanpakken.' We hebben gezien hoe kerken van alles ondernemen om van hun dorp of stad een betere plek te maken. En hoe ze daarvoor mensen weten te mobiliseren, als vrijwilliger of betaald. Hoe ze durven te dromen van Gods nieuwe wereld en daar nu al de eerste tekenen van willen laten zien in de samenleving."

Blijven dromen

Wat hebben wij nodig als Nederlandse kerken om te blijven dromen (of om opnieuw te gaan dromen) van Gods

Koninkrijk en om daar beschikbaar voor te zijn? Hoe kan christen-zijn een 'way of life' zijn, die goed is voor mensen om ons heen? Hoe krijg je in een kerk, die toch wel grotendeels uit blanke, hoger opgeleide middenklasse bestaat, gevoeligheid voor mensen aan de rand van de samenleving? Wat voor soort mensen hebben we daarvoor nodig? En hoe vormen we zulke mensen als kerken?

We hebben niet een kant een klaar antwoord op deze vragen. Op iedere plaats zul je deze vraag weer opnieuw moeten stellen en beantwoorden. Maar we geloven dat het goed is deze vragen te stellen. Om te ontdekken wat voor zout der aarde en licht der wereld er in onze omgeving nodig is."

De GZB in het Midden-Oosten en Centraal-Azië

Vanwege oorlogen en geweld vertrekken veel christenen uit de regio. Er is een groeiende openheid voor het Evangelie onder moslims. Jonge leiders zijn missionair gedreven en hebben behoefte aan theologisch onderwijs.

UITZENDINGEN

PROJECTEN

PROGRAMMA'S

BESTEDINGEN

Extra hulp aan Syrië en Libanon

We zijn dankbaar voor de overweldigende betrokkenheid op de crisis in het Midden-Oosten, met name in Syrië en Libanon. Door medeleven, gebed en financiën van onze achterban zijn we in staat om onze partners in de regio meer dan ooit te ondersteunen om hun werk voort te zetten en van betekenis te zijn in deze moeilijke tijd. We hadden in november graag een bezoek gebracht aan de partnerkerken in Syrië om hen te bemoedigen en te zien hoe de wederopbouw ter hand genomen wordt, maar door de oorlog in Israël was dat niet mogelijk.

Bezoek van de kerk uit Egypte

We konden het bezoek realiseren van Randa Lotfalla en ds. Manassa Yousef uit Egypte aan Nederland. Zij deelden hun verhaal tijdens het GZB-najaars-event, VITA-vrouwenevent en Vertel-avonden. Het was bijzonder om op deze manier geïnspireerd en bemoedigd te worden door de wereldwijde kerk. Ook voor henzelf was het bezoek aan de Nederlandse kerken vernijpend.

Bidden om vrede voor Israël en de volken

De oorlog die in oktober 2023 uitbrak tussen Israël en Hamas raakt ook onze kerkelijke partners. Allereerst in de grote zorgen over het voortdurende

geweld en de slachtoffers. Daarnaast werden in het zuiden van Libanon ook kerkgebouwen van onze partner beschadigd bij aanvallen van Israël op Hezbollah posities en moesten gemeenteleden vluchten. In Israël zelf is de GZB als partner van het Centrum voor Israëlstudies indirect betrokken op het werk van de nieuwe Israëlwerker die begin oktober met zijn gezin naar Jeruzalem verhuisde. Zij zijn bezig met taalstudie en het opbouwen van contacten in de breedte van de samenleving. Daarbij ervaren ze van binnen uit de complexiteit van het conflict en de emoties die het oproept in Israël zelf. Maar ook andere oorlogen in de regio trekken sporen: de Armeense kerk in Libanon en Syrië werd diep geraakt door de oorlog tussen Armenië en Azerbeidzjan over Nagorno Karabach. Onze partners in Egypte hebben door missionair werk historische banden met Soedan en zijn daarom ook erg betrokken op de burgeroorlog daar. Samen met onze partners blijven we bidden om vrede voor Israël en de volken.

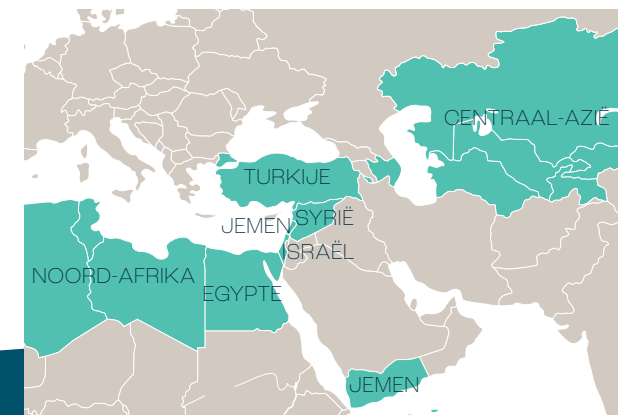
Hospice in Centraal-Azië zelfstandig verder

We zijn dankbaar voor het hospice voor dak- en thuislozen waaraan we de afgelopen jaren hebben kunnen bijdragen met mensen en middelen. De

directeur van het hospice gaf in een gesprek over de vertrekkende zendingswerkers aan dat het nu niet de tijd is voor meer werkers uit Nederland, maar dat het nu aan hen is om wat ze van deze werkers hebben geleerd te consolideren en verder uit te bouwen. We blijven het hospice komende periode nog wel financieel steunen.

Nieuwe Bijbelschool in Centraal-Azië

We zijn dankbaar dat we kunnen bijdragen aan een nieuwe Bijbelschool in de regio. De laatste paar jaren is er tijdelijk iets minder druk van de overheid richting christenen. Die gelegenheid willen de kerken gebruiken om zoveel mogelijk leiders te trainen. Er moesten veel moeilijkheden worden overwonnen, maar nu lijkt er in samenwerking met verschillende partners iets waardevols te ontstaan. We onderzoeken in 2024 hoe wij hieraan het beste kunnen bijdragen.

Nieuwe gemeenten stichten in Egypte

Een kerk stichten in een wijk waar veel fanatieke moslims wonen... dat is geen gemakkelijke opgave. Toch weerhield dat ds. Yousef (die in het najaar Nederland bezocht) er niet van om een paar jaar terug van start te gaan.

“We huurden een kleine ruimte, maar durfden niet te zeggen dat het een kerk zou gaan worden. Toen we alle binnenmuren uit het gebouw verwijderden om er een grote samenkomstzaal van te maken, kreeg de buurman argwaan: ‘Ik heb het gevoel dat hier iets niet klopt’, zei hij, ‘wordt dit een kerk?’ Ik ben eenlijk geweest: ‘Ja’, zei ik, ‘als God het wil.’ Natuurlijk maakte ik me zorgen wat dit zou betekenen. We stopten met de bouw om eerst de relatie met de wijk te verbeteren.

Voor christenen én moslims

Wel gingen we door met het bieden van medische hulp: via een mobiele kliniek konden mensen tegen een kleine vergoeding een arts bezoeken. In deze arme wijk konden we zo voor veel mensen van betekenis zijn, niet alleen voor christenen, maar ook voor moslims. We wonnen steeds meer het vertrouwen. De omslag kwam toen één van de grootste tegenstanders

van de kerk een baby kreeg die ernstig ziek was. Ik heb hem zelf naar de dokter gebracht voor behandeling. De man was me dankbaar voor de hulp en vroeg om vergeving voor zijn slechte gedrag.”

Welkom in de kerk

De verbouw van de ruimte tot een kerk kon worden hervat. Inmiddels bezoeken veel mensen de zondagse diensten en zijn er verschillende Bijbelstudiegroepen. Ook wil de kerk van betekenis zijn voor de wijk. Naast de medische hulp, krijgen de allerarmsten in de wijk voedselpakketten. Ook zijn er onderwijsgroepen, zoals voor mensen die niet kunnen lezen en schrijven.

De GZB ondersteunt niet alleen deze gemeente, maar ook nog dertien andere, jonge gemeenten in Egypte.

De GZB in Nederland

Landen in de schijnwerpers

Het jaar 2023 stond in het teken van het thema 'Bid, zonder ophouden'. Daarbij heeft de GZB elk jaar een aantal landen die in de schijnwerpers staan. Dit jaar waren dat Malawi, Albanië, de Filipijnen en Egypte. Met verschillende publicaties (zoals Alle Volken, collectefolders, fondsenwervende mailingen, vakantiebijbelboekje) en activiteiten (zoals de GZB-dag, gebedsbijeenkomsten, Ventel-avonden, retnaite voor predikanten, najaars-event, VITA-vrouwenevent) sloten we hier bij aan.

Vier labels

Om de achterban bij ons werk te betrekken, heeft de GZB vier labels:

- **Project 10:27**

www.project1027.nl

Met het diaconale programma van de GZB vragen we diaconieën om steun voor projecten die ten goede komen aan de meest kwetsbaren in de samenleving.

- **GZB-Experience**

www.gzbexperience.nl

Een reis via de GZB biedt de unieke mogelijkheid om zelf kennis te maken met het zendingswerk.

- **Zendingsmaatje**

www.zendingsmaatje.nl

Door Zendingsmaatje te worden kun je heel concreet meeleven met onze zendingswerkers.

- **VITA**

www.gzb.nl/vita

Met de VITA-vrouwenbeweging wil de GZB vrouwen inspireren om hun leven te delen en zending wereldwijd te ondersteunen.

Eindelijk weer een GZB-dag!

Wat een prachtige GZB-dag mochten we met elkaar beleven op zaterdag 18 maart in Barneveld. We hebben ervan genoten om zoveel mensen te ontmoeten die betrokken zijn op zending. Het thema was 'Bid, zonder ophouden'. De oproep om samen te blijven bidden voor de komst van Zijn Koninkrijk maakte indruk.

De drie opeenvolgende jaren daarvoor vond de GZB-dag vanwege corona niet plaats. Nu was het weer zover! De dag was iets anders van opzet dan in het verleden. De bezoekers konden kiezen tussen een identiek programma in de middag óf avond. Tussen de twee programma's stond van 16.00 tot 19.30 uur het ontmoetingsplein centraal. Daar kwam iedereen samen voor workshops, de grote GZB-veiling, stands en een hapje en drankje. Ook voor kinderen, tieners en jongeren was er van alles te beleven. De GZB-dag is een inspirerende dag over zending voor álle leeftijden.

GZB kan niet zonder de hulp van zendings- en thuisfrontcommissies

Samen mogen we ons inzetten voor de verspreiding van het Evangelie. De hulp van zendings- en thuisfrontcommissies is daarbij onmisbaar. Zij verkochten in 2023 meer dan 36.000 exemplaren van het GZB-dagboek dat daarmee het meest verkochte dagboek in Nederland is. Door hen werden allerlei acties georganiseerd om de uitzending van onze zendingswerkers mogelijk te maken. Zij brengen de landelijke collecten voor het zendingswerk onder de aandacht. Door de inzet van honderden commissies worden gemeenteleden betrokken bij de wereldwijde kerk, door mee te bidden, mee te leven en mee te geven.

Welkom in het warme hart van Afrika!

"Het is schrijnend om te zien hoe de mensen hier in armoede leven. Maar zo onwijs mooi om te zien hoe ze met de Heere leven en daar hun houvast aan hebben."

Veertien vrouwen reisden in september met de VITA-vrouwenreis door Malawi om kennis te maken met het werk van de GZB. En vooral ook om samen met vrouwen uit Malawi het geloof te delen. Overal wachtte hen een warm welkom met zang en dans. Wat volgde waren indrukwekkende ontmoetingen. Zoals bijvoorbeeld een Bijbelstudie met vrouwen die nog niet zo lang een Bijbel in hun eigen taal hebben. Of het bezoek aan de vrouwengevangenis. Een koeienstal in Nederland is nog schoner dan hoe de vrouwen in veel te kleine ruimten samen moeten leven. Maar ook hier wordt gezongen, gebeden en Gods Woord gebracht.

6. Groene GZB

Het Evangelie is goed nieuws voor het hele leven: voor mensen persoonlijk, voor de samenleving en voor heel de schepping. De Groene GZB is een programma waarin we samen met onze partners en medewerkers nadenken hoe we beter voor de schepping kunnen zorgen.

De GZB is een zendingsorganisatie die wereldwijd wil groeien in verbinding met partners. Daarin zijn persoonlijke ontmoetingen onmisbaar, in Nederland en in het buitenland. Denk aan de uitgezonden werkers, medewerkers op kantoor die bezoeken doen aan partners, en reizen voor gemeenteleden om broeders en zusters uit de wereldkerk te ontmoeten. Kortom; reizen is een belangrijk element in ons werk. Maar deze reizen hebben impact op het klimaat. Daarom willen we blijven groeien in bewustzijn; en zoeken naar manieren om deze impact te reduceren. Bijvoorbeeld door niet meer te reizen dan nodig (en reizen te combineren waar mogelijk); en het compenseren van onze CO₂-uitstoot door middel van een aantal projecten van onze buitenlandse partners, die gericht zijn op het stimuleren van rentmeesterschap en behoud van de schepping.

Door middel van een berekening via de organisatie 'Climate Stewards' hebben we uitgerekend wat onze CO₂ voetafdruk was in 2023 van dat deel van de on-

CO₂-voetafdruk (tonnen CO₂)

Categorie	2023	2022	2021	2020	2019
Energiekosten kantoor	10	7	4	5	6
Reizen binnen Nederland	45	44	25	35	75
Reizen internationaal:					
- Bezoek van/aan partners	66	93			
- Verlofreizen zendingswerkers	101	114			
- Experience	77	74			
Subtotaal reizen internationaal	243	281	125	125	400
Totaal	298	332	154	165	481

ganisatie waar we redelijk eenvoudig cijfers voor konden aanleveren, namelijk de organisatie in Nederland. We kijken dit jaar opnieuw naar de CO₂-belasting in de volgende drie categorieën:

- Het energieverbruik van het kantoor.
- Het reizen van kantoormedewerkers binnen Nederland.
- De reizen die vanuit Nederland naar het buitenland gemaakt zijn. Dit is inclusief de reizen van uitgezonden medewerkers naar hun standplaats in het buitenland (maar exclusief hun eigen lokale of regionale reizen).

Daarbij hebben we de cijfers over het afgelopen jaar in beeld gebracht en omgerekend naar het aantal eenheden in tonnen CO₂ waarvoor de verschillende categorieën verantwoordelijk zijn.

Uit de cijfers kan de conclusie worden getrokken dat in 2023 de CO₂-voetafdruk van de GZB is gestabiliseerd op een niveau dat 30-40% lager ligt dan voor corona (de cijfers van 2019). In de komende jaren blijven we onderzoeken hoe we nog beter in beeld kunnen krijgen wat onze CO₂-voetafdruk is en wat in bredere zin de impact van ons werk is op klimaat, samenleving en bestuur. In dat kader hebben we voor dit verslag voor de jaren 2022 en 2023 een verdere uitsplitsing kunnen maken van onze internationale reizen. Daaruit wordt duidelijk dat de reizen van onze zendingswerkers 40% van dat deel van onze CO₂-voetafdruk uitmaken. Experience-reizen zijn verantwoordelijk voor 30% ervan. Het overige deel is voor partnerbezoeken door regiocoördinatoren en programmeiders.

In het programma Groene GZB werken we samen met lokale kerken wereldwijd en zoeken naar passende manieren om in programma's ook zorg voor de schepping een plek te geven. Met die projecten compenseren we tegelijk ook een deel van onze CO₂-voetafdruk. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

ALBANIË

Voedselbank | Fresh Food project

Onze partner, Foodbank Albania, heeft veel mensen verse groente en fruit kunnen geven, wat hun gezondheid dient. De meeste van hen kunnen dit zelf niet of maar heel af en toe betalen, de prijzen zijn net zo hoog als in Nederland. Het grootste gedeelte van al dit groente en fruit gaat naar kerkelijke centra die het gebruiken voor maaltijden die ze koken voor kinderen, daklozen en gehandicapten in hun omgeving. Zo ondersteunt dit project ook de missie van de kerken om uit te reiken naar mensen in nood. Voor een deel vindt dit plaats via kerken waar de GZB mee samenwerkt in het Fokus programma.

Onze bijdrage is besteed aan transport en opslag, voorlichtingsmateriaal voor op scholen en vergoeding voor medewerkers.

PERU

Groene Kerk

Peru is een van de landen met de grootste biodiversiteit op aarde, maar het milieu wordt ernstig bedreigd. Kerken zijn zich vaak (nog) niet bewust van hun verantwoordelijkheid voor Gods schepping en de zorg voor hun leefomgeving. Als onderdeel van het samenwerkingsprogramma met de presbyteriaanse kerk in Peru, draagt de GZB bij aan een project voor bewustwording in lokale kerken. In samenwerking met A Rocha Peru organiseert de kerk online cursussen over wat het Bijbelse principe van rentmeesterschap concreet betekent voor de lokale gemeente. Verder gaan verschillende kerken aan de slag met een educatief miniproject. Activiteiten zijn o.a. het aanleggen en verzorgen van groene zones met kinderen uit de kerk en de buurt, knutselen met gerecyclede materialen, themabijeenkomsten, bijdrage leveren aan een lokale gaarkeuken, en afvalnaapacties. Geleende lessen en inspirerende voorbeelden worden gedeeld via social media en publicaties.

INDONESIË

Go Green Programma St. Sion

Het Go Green programma van Stichting Sion (de diaconale afdeling van onze partnerkerk GKJTU in Indonesië) is een veelomvattend programma waarin niet alleen de milieuproblematiek aan de orde komt, maar ook het geestelijk welzijn, de lichamelijke gezondheid en de economische en sociale aspecten. Ze organiseren onder andere trainingen voor lokale vee- en landbouwhouders om beter gebruik te maken van hun omgeving en efficiënter te kunnen boeren. Ook investeren ze in goed watergebruik door trainingen te geven, het plaatsen van (regen)watertanks en het aanleggen van irrigatiesystemen. Daarnaast onderwijzen ze lokale kerken, die zich bevinden in risicogebieden (droogte of overstromingen), over hoe ze met natuurlijke catastrofes om kunnen gaan.

7. Risicoanalyse en -beheersing

Er zijn verschillende risico's die, wanneer zij optreden, het realiseren van de missie als zendingsorganisatie kunnen belemmeren. Voorop staat dat we in gehoorzaamheid aan en afhankelijkheid van onze zendende God invulling willen geven aan de zendingsopdracht. Tegelijk weten we ons geroepen om verantwoord om te gaan met de mensen en middelen die ingezet worden.

Jaarlijks bespreken het Management Team, de Commissie Toetsing en de Raad van Toezicht daarom een analyse van belangrijke risico's. Daarbij worden de kans en impact en de getroffen beheersingsmaatregelen besproken. Eveneens blijkt daaruit voor welke (nest)risico's geen maatregelen zijn getroffen of mogelijk zijn en of we dit nestrisico aanvaardbaar vinden.

Hieronder zijn de voor de GZB belangrijkste risico's vermeld. Bij de risico's is vóór en na maatregelen de kans en impact gescoord op een schaal van 1 tot 5. De combinatie daarvan resulteert in de volgende kleuren:

Onder kans verstaan we de waarschijnlijkheid dat de gebeurtenis zich zal voordoen. De impact betreft de ernst van de gevolgen van de gebeurtenis.

Per risico zijn daarna de getroffen maatregelen beschreven die de kans en/of de impact van dit risico tot een voor de GZB aanvaardbaar niveau terugbrengen. Eveneens is per risico een evaluatie voor 2023 opgenomen.

1. Veiligheid medewerkers en deelnemers GZB-reizen in het buitenland

Risico (vóór): ● **Risico (na):** ●

Toelichting

Onze medewerkers zijn in veel landen actief. Veiligheid van de werkers vraagt voortdurende aandacht en alertheid van alle betrokkenen. De veiligheid van uitgezonden medewerkers en medewerkers die namens de GZB reizen, is daarmee het belangrijkste risicogebied.

Maatregelen

Alle uitgezonden en reizende collega's onderschrijven daarom het veiligheidsbeleid. Dat beleid houdt onder andere in dat onveilige situaties worden gemeld, waarna het veiligheidsteam besluit over te nemen stappen. Ook houden alle medewerkers een profiel met persoonlijke gegevens en veiligheidsplan actueel, zodat de GZB in geval van calamiteiten over alle relevante informatie beschikt. Door middel van veiligheidstrainingen voor medewerkers, simulatieoefeningen en gedragscodes voor alle personen die met de GZB reizen, proberen we de ri-

sico's zo goed mogelijk te ondervangen. Tegelijk is volledige zekerheid op dit punt onbereikbaar.

Evaluatie 2023

In het afgelopen jaar zijn er veiligheidsincidenten en dreigende situaties geweest in Zuid-Soedan en Pakistan. Deze situaties zijn door de regiocoördinatoren in overleg met het veiligheidsteam en onze lokale partners afgehandeld. In Oostelijk Congo is in 2023 geleidelijk wat meer bewegingsvrijheid gekomen voor onze zendingswerkers om medische klinieken en gemeenten te bezoeken. Hiervoor zijn in overleg met de partner nieuwe veiligheidsafspraken vastgelegd.

In oktober 2023 was de oorlog in Israël/Gaza en Libanon voor het Crisis Management Team (CMT) aanleiding voor de tijdelijke repatriëring van een van de uitgezonden gezinnen vanuit Libanon. Het betreffende gezin is in december weer teruggekeerd naar Beiroet. Een ander gezin is met toestemming en aanvullende veiligheidsafspraken wel ter plaatse gebleven. Daarnaast is de GZB als partner van het Centrum voor Israëlstudies (CIS) vertegenwoordigd in het veiligheidsteam rond de Israëlwerker die met zijn gezin in Jeruzalem verblijft.

Met Global Risk Advice (GRA) is als externe veiligheidsadviseur en partner voor het verzorgen van veiligheidstrai-

ningen regelmatig overlegd. In 2023 is het in samenwerking met GRA herziene veiligheidsbeleid vastgesteld.

2. Afnemende inkomsten door ontwikkelingen achterban en geldontwaarding

Risico (vóór): ● **Risico (na):** ●

Toelichting

Veel gemeenten die het werk van de GZB ondersteunen, hebben te maken met teruglopende ledenaantallen. Daardoor verwachten we dat op termijn ook de bijdragen aan zendingssollecten en de aanwas van nieuwe zendingswerkers een dalende trend zullen gaan vertonen. Tegelijk zullen in de komende jaren bij gelijkblijvende activiteiten de bestedingen vanwege de inflatie toenemen. Ook het aantal leden en donateurs is in de achterliggende jaren teruggelopen. Een van de oorzaken is dat relatief veel relaties een hoge leeftijd hebben en dat de jongere generatie zich minder bindt. Tegenover de uitstroom vanwege onder meer overlijden staat onvoldoende instroom. Uit onderzoek binnen Prisma-verband blijkt dat het aandeel van de inkomsten uit nalatenschappen bij de GZB gemiddeld relatief groot is in vergelijking met andere goede doelen.

Maatregelen

De GZB zet in op het versterken van de relaties met de gemeenten. Daarin ligt de nadruk op het verbinden van gemeenten met de missie van de GZB, zodat de meerwaarde van de verbinding met de wereldkerk ervaren wordt. Als die basis er is, verwacht de GZB ook een beroep op blijvende financiële betrokkenheid te kunnen doen. Daarnaast investeert de GZB in het meer betrekken van particulieren. In de laatste jaren zijn daarvoor mogelijkheden voor betrokkenheid van jongeren (GZB-Experience) en het concept Zendingmaatje ontwikkeld en deze worden blijvend ingezet en doorontwikkeld. Binnen de continuïteitsreserve is een buffer gevormd voor het opvangen van een jaar waarin de werkelijke inkomsten aanzienlijk lager uitvallen.

Evaluatie 2023

In 2023 is actief ingezet op de werving van nieuwe zendingswerkers, onder andere door middel van de campagne 'Verander je perspectief' in het najaar. Daarnaast is blijvend geïnvesteerd in het werven van Zendingmaatjes en het interesseren van gemeentelieden voor het zendingswerk, onder meer door middel van GZB-Experience. Toch zagen we in 2023 een verdere terugloop van het aantal particuliere leden/donateurs. Daarom blijft het betaalbaar houden en financieren van

het zendingswerk onverminderd van belang in de komende jaren.

De inkomsten uit nalatenschappen waren in 2023 lager dan het langjarige gemiddelde, waardoor de buffer in de continuïteitsreserve voor een deel is aangesproken per eind 2023.

3. Verlies van bedrijfsinformatie/ persoonsgegevens door cyberrisico's

Risico (vóór): ● Risico (na): ●

Toelichting

Het werk van de GZB wordt vrijwel volledig gedragen door gemeenten en particulieren. De GZB werkt met veel persoonlijke informatie van leden, donateurs, partners en medewerkers. In de zogenaamde 'gesloten landen' kan de veiligheid van partners en medewerkers in het geding zijn, wanneer zij, door het verlies van gegevens van de GZB, geassocieerd worden met zending. In de laatste jaren is het risico van verlies van deze informatie door bijvoorbeeld ransomware of een datalek toegenomen.

Maatregelen

De procedures en maatregelen voor informatiebeveiliging zijn opgesteld op basis van de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De GZB werkt volledig in een cloudomgeving, die is ondergebracht bij twee partijen: Microsoft

en AFAS. Door middel van back-up en recovery procedures is de continuïteit van de bedrijfsvoering geborgd.

Evaluatie 2023

In 2023 hebben zich geen incidenten voorgedaan.

4. Onwettig handelen en/of verlies bankrelaties door niet naleven internationale sanctie- en antiwitwaswetgeving

Risico (vóór): ● Risico (na): ●

Toelichting

Bij het aangaan van overeenkomsten en overmaken van toegezegde bedragen is de GZB gehouden aan internationale sanctiewetgeving en wetgeving die erop is gericht dat met de fondsen geen witwaspraktijken of terrorisme wordt gefinancierd. De potentiële impact in termen van bijvoorbeeld rechtsvervolging of stopzetten van bankrelaties is hoog. In de praktijk merken we dat de toeneemende procedures bij banken als gevolg van deze wetgeving regelmatig belemmerend werkt in het ter plaatse krijgen van fondsen voor onze partners en programma's in hoog risicolanden.

Maatregelen

In de interne procedures is een toets aan de actuele sanctielijsten verwerkt om de kans op onwettig handelen te

minimaliseren.

In CBF en Prisma-verband participeert de GZB in het contact met ministerie en banken voor het adresseren van deze sector-brede problematiek.

Evaluatie 2023

Er hebben zich in 2023 geen schendingen van sanctieregels voorgedaan.

5. Verlies van middelen en imagoschade door fraude en mismanagement interne organisatie

Risico (vóór): ● Risico (na): ●

Toelichting

Fraude en mismanagement kunnen, als dit zich voordoet en openbaar komt, het vertrouwen in de GZB ernstig schaden.

Maatregelen

Het MT functioneert binnen de gekozen organisatiestructuur als kritisch tegenover voor de directeur-bestuurder. Verder zijn in de interne organisatie de noodzakelijke functiescheidingen aanwezig, onder andere rondom betalingen. Daarnaast is er HRM-beleid gericht op de naleving van kernwaarden van de GZB en onderschrijven medewerkers de gedragscode van de GZB. In 2023 is gestart met de actualisering van de huidige klachtenregelingen en gedragscode naar een nieuwe meldregeling. Dit

zal in 2024 worden afgerond en geïmplementeerd.

Door middel van deze maatregelen is de kans zodanig beperkt dat het risico aanvaardbaar is.

Evaluatie 2023

In 2023 is geen fraude of mismanagement in de interne organisatie geconstateerd.

6. Verlies van middelen door mismanagement en corruptie bij buitenlandse partners

Risico (vóór): ● Risico (na): ●

Toelichting

Mismanagement en corruptie kunnen ervoor zorgen dat giften en donaties die aan de GZB zijn toevertrouwd uiteindelijk niet daar terecht komen waar dat bedoeld is.

Maatregelen

De GZB werkt met een zorgvuldige partnerselectie, een cyclus van Planning, Monitoring en Evaluatie per project (waaronder een procedure bij constatering van fraude issues), periodieke veldbezoeken door programmaleiders en gerichte veldbezoeken met een internal auditkarakter door de controller. Er wordt in 2023 en 2024 gewerkt aan documentatie en implementatie van beleid rondom partnerselectie, evaluatie

van financiële capaciteit van partners en weging van frauderisico's. Op basis daarvan zullen meer gerichte interne controleprocedures rondom partners en projecten worden opgesteld.

Evaluatie 2023

In 2023 zijn geen incidenten gemeld waarvoor de procedure bij constatering van fraude moest worden toegepast.

7. Imagoschade door niet-integer gedrag medewerkers en partnerorganisaties

Risico (vóór): ● **Risico (na):** ●

Toelichting

De GZB zendt medewerkers uit naar verschillende landen. Kwetsbare groepen zijn voor de GZB een belangrijke doelgroep. Het werken met deze groepen heeft tot gevolg dat deze mensen een afhankelijkheidspositie kunnen ervaren ten opzichte van de GZB-medewerkers.

Daarnaast werkt de GZB met partners samen in contexten waar maatschappelijke normen afwijken van die in Nederland. Gedrag dat in onze visie afgekeurd moet worden, kan in deze contexten geaccepteerd zijn.

Het risico op grensoverschrijdend gedrag is daarom ook in het werk van de GZB reëel.

Maatregelen

De GZB is zich bewust van het belang om zowel voor collega's als partnerkerken De GZB is zich bewust van het belang om zowel voor collega's als partnerkerken te werken aan bewustwording en de mogelijkheid om grensoverschrijdend gedrag te melden. Het integriteitsbeleid is voor wat betreft GZB-medewerkers integraal onderdeel van het veiligheidsbeleid. Alle medewerkers en vrijwilligers die namens de GZB reizen, stemmen schriftelijk in met het veiligheids- en integriteitsbeleid, waarvan onder meer een gedragscode deel uit maakt. Onderdeel van het beleid is dat belanghebbenden en slachtoffers via de (Engelstalige) website het beleid kunnen raadplegen en een klacht kunnen indienen.

Evaluatie 2023

In 2023 zijn geen incidenten naar aanleiding niet-integer en/of grensoverschrijdend gedrag gemeld.

Inschatting van de financiële gevolgen van de risico's

Op basis van de gezonde financiële situatie kan de GZB tot op zekere hoogte de financiële gevolgen bij het zich voordoen van bovengenoemde risico's dragen. De inschatting is evenwel dat het zich voordoen van een risico op het gebied van veiligheid een zodanige financiële impact kan hebben dat de GZB deze niet

zelf kan dragen.

Daarom is op dit risico sterk geïnvesteerd in preventie, door training van medewerkers, het inhuren van expertise en het consequent toepassen en evalueren van het veiligheidsbeleid. Daarnaast geldt voor enkele deelrisico's als ziektekosten en arbeidsongeschiktheid als gevolg van gewapende conflicten dat deze verzekerd zijn door middel van een speciale molest-dekking op onze expat- en zakenreisverzekeringen.

Voor zover dat mogelijk is, zijn ook andere risico's verzekerd. In het algemeen geldt dit voor (bestuurs-/bedrijfs-) aansprakelijkheid en verschillende werknemersverzekeringen, waaronder een verzuimverzekering als financiële dekking in geval van langdurig verzuim. De GZB heeft tot op heden geen cyberrisicoverzekering. In 2024 zal op basis van een oriëntatie worden besloten of deze verzekering nut heeft en zal worden afgesloten.

Bij het vaststellen van de norm voor de continuïteitsreserve is rekening gehouden met de risicoanalyse. Een van de belangrijkste onderdelen in deze reserve betreft de buffer in geval van structurele inkomstendaling. Aan de continuïteitsreserve ligt een scenario van 20 procent inkomstendaling ten grondslag, waarbij de reserve zowel moet voorzien in het voortzetten van de activiteiten

voor één jaar als het terugbrengen van de contractuele (personele) verplichtingen tot een niveau dat in evenwicht is met de lagere inkomsten. Een nadere onderbouwing van de continuïteitsreserve is opgenomen in de jaarrekening onder de toelichting op de balans.

8. Medewerkers en vrijwilligers

HR beleid

HR team en processen

Met de komst van de nieuwe teamleider HR is in 2023 gestart met de doelstelling om HR binnen de GZB verder te professionaliseren. Daarbij was 2023 een jaar van inventariseren en voorbereiden van verdere stappen in 2024. Daaraan zal binnen het team verder invulling aan worden gegeven.

Er is geïnvesteerd in het versterken van het HR-team door het aannemen van nieuwe HR-medewerkers, die specifiek gericht zijn op het ondersteunen in het (projectmatige) HR werk, wervingsproces en het begeleiden van zendingswerkers.

Arbeidsomstandigheden en ziekteverzuim

Medewerkerstevredenheidsonderzoek
Begin 2023 is een medewerkerstevredenheidsonderzoek uitgevoerd, met als belangrijkste uitkomst dat 85% van de werknemers de GZB waardeert als werkgever en zou aanbevelen aan anderen. Belangrijk aandachtspunt betrof onder andere het stimuleren van persoonlijke ontwikkeling en beter inzetten van ieders talent. Hiervoor is in 2023 het programma Doorgaand Leren en Ontwikkelen gemaakt, dat in 2024 geïntroduceerd wordt. Verder spoorde het onderzoek aan om te blijven werken aan de helderheid en efficiency van de werk-

processen op kantoor én de inrichting van de werkplekken. Het onderzoek zal tweejaarlijks worden herhaald.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2023 onder kantoormedewerkers was 0,8% en daarmee lager dan in 2022 (1,8%). Deze ziektegevallen waren niet gerelateerd aan of veroorzaakt door de werkomstandigheden.

Daarnaast was in 2023 één uitgezonden medewerker langdurig ziek. Voor alle ziektegevallen is proactief begeleiding ingezet vanuit de arbodienst en/of een medisch adviseur ingezet om langdurig verzuim te voorkomen.

Arbeidsvoorwaarden

In 2023 zijn het functiehuis en de daarop gebaseerde functiewaardering geëvalueerd. Dit leidde in hoofdlijnen niet tot verandering van bestaande functiewaarderingen. Wel is in samenhang met deze evaluatie het secundaire arbeidsvoorwaardenpakket uitgebreid met onder andere regelingen voor zakelijke telefoons, mobiliteitsvergoedingen voor ambulante functies en opleidingskosten gerelateerd aan Doorgaand Leren en Ontwikkelen (zie hieronder).

Doorgaand Leren en Ontwikkelen

In 2023 is de ambitie om een lerende organisatie te zijn nader uitgewerkt in het programma Doorgaand Leren en

Ontwikkelen (DLO). Vanaf 2024 gaan alle medewerkers werken aan de ontwikkeling op specifieke leerdoelen voor de organisatie als geheel of persoonlijk. De invulling van ontwikkeling kan plaatsvinden door middel van trainingen, intervisies, leergroepen of opleidingen, die binnen DLO worden aangeboden en/of vergoed.

Werving en selectie

Het afgelopen jaar heeft HR zich intensief gericht op werving en selectie, met verschillende initiatieven. Het selectieproces is opnieuw geëvalueerd en aangepast om efficiënter en effectiever te worden. Daarnaast is er een 'Werken bij de GZB' webpagina gelanceerd om potentiële kandidaten een beter inzicht te geven in wie we zijn en wat we doen.

Een campagne genaamd 'Verander je perspectief' is gestart om ons als uitzendende werkgever te promoten en potentiële kandidaten aan te trekken voor zes urgente vacatures. Ook is er een mailing opgesteld met interessante verhalen van uitgezonden medewerkers, literatuur, kennis, testen, etc. waarvoor kandidaten zich kunnen aanmelden om zo ook Geestelijk gevoed te worden en zo ook verbonden te blijven aan de GZB.

Bovenstaande initiatieven hebben nog niet direct geleid tot een toename in het aantal uitzendingen, maar hebben wel

ONDERNEMINGSRAAD

De ondernemingsraad (OR) van de GZB heeft ook in 2023 de belangen van de medewerkers in buiten- en binnenland behartigd en vergaderde daartoe regelmatig onderling en met de directeur-bestuurder. De OR besteedde onder andere aandacht aan het veiligheidsbeleid en het personeelsbeleid, met onderwerpen als het Functiehuis en het plan voor Doorgaand Leren en Ontwikkelen. De raad kwam dit jaar met een initiatiefvoorstel over de werkdruk bij het kantoorpersoneel. De OR vergaderde in 2023 zeven keer met de directeur-bestuurder en negen keer onderling.

De OR bestaat uit drie zendingswerkers in de kiesgroep Buitenland en twee kantoormedewerkers in de kiesgroep Binnenland. Begin 2023 kwam er, na verkiezingen eind 2022, een nieuwe kantoormedewerker in de OR.

bijgedragen aan een grotere naamsbekendheid van de GZB en meer oriënterende vragen en gesprekken. We blijven bidden dat deze inspanningen vruchten gaan afwerpen in 2024. We blijven als organisatie met elkaar werken aan groei in het aantal uitzendingen het komende jaar.

Gedurende het jaar overlegt de directeur-bestuurder regelmatig met de ondernemingsraad. In een apart kader lichten zij verder toe welke onderwerpen ter sprake zijn geweest.

Overzicht medewerkers en vrijwilligers

Een groot deel van de zendingswerkers en kantoormedewerkers is als werknemer in dienst van de GZB. Daarnaast is de GZB betrokken bij uitzendingen waarbij de zendingswerkers in dienst zijn van een andere organisatie en zijn verschillende mensen op vrijwillige basis betrokken door middel van een korte termijn uitzending, als gastdocent, expert of bij het werk op kantoor. Hiernaast is een overzicht van het aantal werknemers opgenomen. Daarnaast is de GZB door middel van andere vormen van samenwerking verbonden met diverse uitzendingen en personen die bijdragen aan de missie van de GZB.

We zijn dankbaar dat er daarnaast ook in 2023 honderden vrijwilligers waren, die zich landelijk of in plaatselijke

gemeenten binnen zendingscommissies en thuisfrontcommissies hebben ingezet. Zij deden dit onder andere voor activiteiten als de GZB-dag, het schrijven en verkopen van het GZB-dagboek. Een handvol koren en het organiseren van zendingsactiviteiten op plaatselijk niveau (in thuisfrontcommissies en zendingscommissies).

In- en uit dienst

In 2023 zijn verschillende medewerkers in- en uit dienst getreden.

	31-12-23	2023	31-12-22	2022
	Aantal	fte gem.	Aantal	fte gem.
Zendingswerkers (in dienst van de GZB)	44	32,6	50	34,7
Kantoormedewerkers	40	26,3	37	24,2
Totaal in dienst bij de GZB	84	58,9	87	58,9
		2023		2022
		aantal		aantal
Zendingswerkers (in dienst van andere organisaties)		8		8
Korte termijn uitzendingen		1		5
Gastdocenten en experts		4		2
Ondersteuning uitzendingen gemeenten		5		9
Kantoor - vrijwilligers		16		14

Teruggekeerd

- ds. Matthijs en Rosa Geluk, Peru
- Kees en Claudia Geluk, Costa Rica
- Adré en Manja Lichtendonk, Bosnië
- Peter en Riek*, Centraal-Azië
- Gerlinde*, Centraal-Azië
- Herman en Anneloes Meijer, Malawi (korte termijn)

Uitgezonden

- William en Monica Janssen, Filipijnen
- Wilma de Vries, Albanië

In opleiding

- ds. Jan en Wilma van Doleweerd, Colombia

Kantoor

Op kantoor hebben we verschillende nieuwe collega's verwelkomd. Tegelijk hebben we van enkele collega's afscheid genomen.

In dienst

- Thijs Blok
- Germiene Kouseband
- Hanneke Mauritz
- Ruth Vlot
- Bart Zoutendijk

Uit dienst

- Linda Hoegge
- Gijske Geneugelijk
- Jaco Klamer
- Hanna Pak
- Levi van der Sluijs

Zendingswerkers

per 31 december 2023

Land	Naam	Samenwerkende organisatie
------	------	---------------------------

Azië

Filipijnen	Iljo de Keijzer	OMF
Filipijnen	William en Monica Janssen	
Indonesië	Björn en Marlies*	
Indonesië	ds. Laurens Jan en Lourina Vogelaar	
Thailand	Sijmen en Annelies den Hartog	OMF
Thailand	Thomas en Cobi Roest	OMF
Zuidoost-Azië	Mirjam *	OMF
Zuidoost-Azië (vanuit NL)	ds. Daan van der Kraan	

Afrika

DR Congo	Mark en Corine Godeschalk	
Malawi	ds. Willem-Henri en Ditteke den Hartog	
Namibië	ds. Joram en Daniëlle Oudshoorn	
Rwanda	ds. Rik en Caroline Mager	
Oeganda	ds. Peter en Jeannette de Groot	
Zuid-Afrika	Daniëlle Mkhweru-Davelaar	

Latijns-Amerika

Colombia/Cuba (vanuit NL)	ds. Peter Kleinbloesem	
Colombia (vanuit NL)	ds. Gerrit Vreugdenhil	
Colombia	ds. Jan en Wilma van Doleweerd (in opleiding)	
Nicaragua	John en Marjan*	

* Om veiligheidsredenen kunnen wij geen land en achternaam noemen.

Land	Naam	Samenwerkende organisatie
------	------	---------------------------

Europa

Albanië (vanuit NL)	Aad van der Maas	
Albanië	Johan en Willeke Vrij	
Albanië	Wilma de Vries	
Bulgarije	Foka van de Beek	
Duitsland	Gerrit en Jorine van Dijk	
Duitsland	Gerard en Janneke de Wit	
Frankrijk	ds. Geert en Florian Lustig	
Frankrijk	Harriëtte Smit	
Kroatië	Anne-Marie Kool	
Tsjechië	Leendert en Nelleke Wolters	

Midden-Oosten en Centraal-Azië

Egypte	Willem-Jan de Wit	
Egypte	Rob en Sijda Wesselink	
Israël	Corrie*	NEM
Libanon	Heleen Dandash-van den Berg	
Libanon	ds. Kees en Esther van der Knijff	
Libanon	ds. Wilbert en Rima van Saane	Kerk in Actie
Noord-Afrika	Henk en Conny*	
Noord-Afrika	Marieke*	
Centraal-Azië	Corina*	Wycliffe
Centraal-Azië	Simone*	PI

In 2023 verleende de GZB in overleg met de uitzendende gemeente steun of medewerking aan de volgende uitzendingen:

Land	Naam	Uitzendende gemeente
Spanje	Marloes en Felipe Galvez-Achtersveld	Oene
Nigeria	Ewald en Lianne Harmsen	Delft
Nepal	Arjan en Corine Knulst	Delft
Egypte	Martine*	Zeist
Zuidoost-Azië	Marco en Agnes*	Zeist
Centraal-Azië	Han en Wendy*	Wierden

9. Bestuur en organisatie

De GZB voldoet aan de geldende normen van de erkenningsregeling voor goede doelen en is daarom door het CBF aangemerkt als 'Erkend Goed Doel'. Eén van de normen in de erkenningsregeling is dat de functies 'besturen' en 'toezicht houden' zijn gescheiden.

In dit hoofdstuk leggen we uit hoe de governance bij de GZB is ingericht en in 2023 heeft gefunctioneerd. De verantwoordelijkheden, bevoegdheden en de onderlinge verhouding tussen de organen zijn formeel vastgelegd in de statuten en interne reglementen.

Daarnaast zijn in dit hoofdstuk enkele specifieke onderwerpen toegelicht, die verband houden met de governance:

- Bezoldigingsbeleid
- Keurmerken, externe gedragscodes en richtlijnen
- Fondsenwervingsmethodes
- Integriteit en klachtenprocedures
- Communicatie met belanghebbenden
- Doelrealisatie

Vereniging

De GZB is een vereniging en kent statutair de volgende organen met bijbehorende bevoegdheden:

Orgaan	Bevoegdheid en verantwoordelijkheid
Algemene Vergadering	Benoemen bestuurden en leden Raad van Toezicht Goedkeuren jaarverslag en verlenen décharge
Raad van Toezicht	Toezicht houden vooraf en achteraf en adviseren
Directeur-bestuurden	Besturen

Algemene Vergadering

Op 8 juni 2023 kwam de Algemene Vergadering bijeen. In deze vergadering werd het jaarverslag inclusief de jaarrekening 2022 goedgekeurd. Daarnaast werd onze voorzitter A.A. Heij RA herbenoemd als lid van de Raad van Toezicht.

In aansluiting daarop volgde een bezinningsbijeenkomst in samenwerking met HGJB en IZB met een bijdrage van ds. A.Th. van Olst, met als thema 'Bidden om geloof'.

Raad van Toezicht

In hoofdstuk 10 is het verslag van de Raad van Toezicht opgenomen.

Directeur-bestuurder

De directeur-bestuurder is verantwoordelijk voor het besturen van de GZB en is eveneens de wettelijk vertegenwoordiger van de vereniging.

In het kader van toezicht vooraf is voor verschillende besluiten vooraf goedkeuring van de Raad van Toezicht vereist.

Werkorganisatie

Vanuit het belang van verantwoorde en gedragen besluitvorming, is er een Management Team (MT). Het MT wordt gevormd door de teamleiders en de directeur-bestuurden. Uitgangspunt is dat binnen het MT alle besluiten van de directeur-bestuurden tot stand komen en dat het MT hiervoor samen met de directeur-bestuurder in de organisatie verantwoordelijkheid neemt. Het MT kwam in 2023 ca. eens per vier weken bijeen. In het functioneren van het MT wordt steeds voor ogen gehouden dat het eigenaarschap van het werk zoveel als mogelijk binnen de teams in werkorganisatie is belegd.

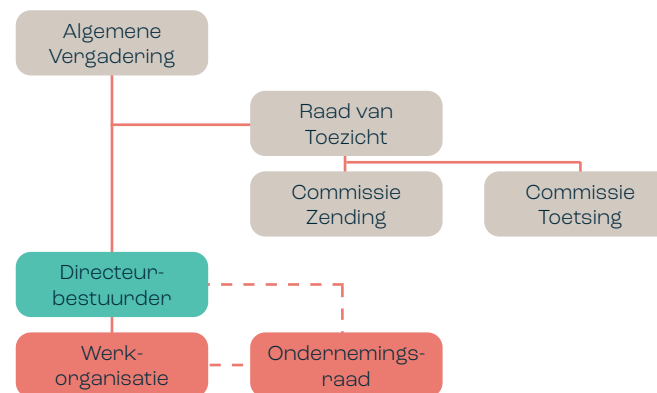
Evaluatie functioneren directeur-bestuurder

In 2023 heeft een functioneringsgesprek en halfjaar evaluatie door een afvaardiging van de Raad van Toezicht met de directeur-bestuurden plaatsgevonden.

Naam en (neven)functies directeur-bestuurder per 31 december 2023

Directeur-bestuurder	Nevenfuncties
ir. M. van den Boogaart	<ul style="list-style-type: none"> • Lid bestuur Stichting Leerstoel 'De kerk in de context van islam' • Lid bestuur Stichting Evangelie & Moslims (tot en met juni 2023) • Lid bestuur Stichting Centrum voor Israëlstudies (vanaf maart 2023)

Governance structuur van de GZB:

Ondernemingsraad

Vanwege het aantal medewerkers heeft de GZB een ondernemingsraad (OR) met diverse wettelijke advies- en instemmingsrechten voor besluitvorming binnen de organisatie. De OR bestaat uit vijf leden, waarvan drie namens de uitgezonden medewerkers en twee namens de medewerkers in Nederland. Eén van de leden van de Raad van Toezicht woont periodiek de vergadering met de OR bij.

Bezoldigingsbeleid

Raad van Toezicht

Leden van de Raad van Toezicht van de GZB worden niet bezoldigd; ook worden geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. Zij ontvangen alleen een vergoeding van de gemaakte kosten en hebben de mogelijkheid om binnen de fiscale regeling voor vrijwilligersvergoedingen een vergoeding voor bestede tijd te ontvangen. In 2023 hebben zij van de mogelijkheid tot vergoeding voor bestede tijd geen gebruik gemaakt.

Directeur-bestuurder

De Raad van Toezicht heeft het bezoldigingsbeleid vastgesteld. De hoogte van de directeursbeloning en van andere bezoldigingscomponenten zijn vastgelegd in de arbeidsovereenkomst met de directeur-bestuurder en zijn ontleend aan de Arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland.

Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in december 2023.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt de GZB de Regeling beloning directeuren van goede doelen organisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij de GZB vond plaats door de Commissie Toetsing. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 410 punten met een maximaal jaarinkomen van € 120.741 (1 FTE/12 maanden).

Het voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomen van de directeur-bestuurder bedroeg in 2023 (1 FTE/12 maanden) € 94.600 (2022: € 87.332). Deze beloning bleef binnen het geldende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn van de directeur-bestuurder bleven met een bedrag van € 106.952 (2022: € 98.858) binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van € 146.000 per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de

overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de staat van baten en lasten.

Medewerkers

Voor de beloning van medewerkers past de GZB de Arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland toe. De inschaling daarbinnen wordt op basis van een functiehuis vastgesteld. In 2023 zijn het functiehuis en de functiewaardering op basis van een evaluatie opnieuw vastgesteld. Dit heeft niet tot belangrijke veranderingen geleid. Voor uitgezonden medewerkers geldt de Uitzendvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland (faciliteeringsregeling).

Keurmerken, externe gedragscodes en richtlijnen

De GZB is door de Belastingdienst aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en door het CBF aangemerkt als 'Erkend Goed Doel'. Het CBF toetst jaarlijks of de GZB blijft voldoen aan de geldende 'Normen Erkenningsregeling'. Op basis van de driejaarlijkse uitgebreidere hertoetsing eind 2022 heeft het CBF de Erkenning gecontinueerd.

De GZB is eveneens lid van brancheorganisatie Goede Doelen Nederland en onderschrijft daarmee de volgende gedragscodes en richtlijnen:

- SBF-code Goed bestuur (waaronder de normen op het gebied van fondsenwerving in het hoofdstuk voor fondsenwervende organisaties).
- Regeling beloning directeuren goeddoelenorganisaties.
- Code Postfilter, onderdeel van de Reclamecode.
- Code Telemarketing, onderdeel van de Reclamecode.
- Richtlijn financieel beheer goede doelen.

Fondsenwervingsmethoden

De GZB maakt vooral gebruik van de onderstaande methoden voor het verwerven van fondsen:

- Collecten, acties en giften via diaconieën, zendingscommissies en thuisfrontcommissies van de betrokken kerkelijke gemeenten.
- Contributie- en direct mailing aan leden en overige betrokken particulieren.
- Telemarketingcampagnes, gericht op leden en overige betrokken particulieren.
- Verwerven van nieuwe donateurs en/of Zendingsmaatjes door middel van het label Zendingsmaatje of door middel van de inzet van thuisfrontcommissies bij nieuwe uitzen-

dingen.

- Online fondsenwerving, onder andere door middel van digitale nieuwsbrieven en sociale media
- Nalatenschappen.
- Verkoop van producten, voornamelijk het GZB-dagboek Een handvol koren, dat vooral via zendingscommissies en diaconieën wordt verkocht.
- Fondsaanvragen bij vermogensfondsen en andere fondsenwervende organisaties.
- Collecten en acties via scholen.

Bij het gebruik van deze methoden wordt in overeenstemming met de hiervoor genoemde gedragscodes en richtlijnen gewerkt. Bij wijzigingen hierin wordt zo nodig advies ingewonnen met het oog op een correcte toepassing hiervan.

Integriteit en klachtenprocedures

Integriteitsbeleid

Onder het hoofdstuk Risicobeheersing is reeds vermeld dat integriteit voor de GZB belangrijk is. Het integriteitsbeleid bij de GZB bestaat uit de volgende onderdelen:

- Beleidsdocument Integriteit. Hierin zijn de specifieke risico's voor ons werk benoemd en geadresseerd.
- Regeling en protocol vertrouwenspersoon voor medewerkers en vrijwilligers van de GZB.

- Een gedragscode voor alle medewerkers en anderen die namens de GZB reizen. Hierin is expliciet verwoord dat signalen van ongewenst gedrag zowel intern bij de GZB (bij een leidinggevende of de vertrouwenspersoon) als bij GZB-partners in het buitenland moeten worden gemeld, zodat deze kunnen worden opgevolgd.
- Een meldpunt op de website. Alle belanghebbenden kunnen hier het integriteitsbeleid raadplegen en een melding doen. Deze informatie is eveneens op de Engelstalige website beschikbaar.

Meldingen integriteitsschendingen

Dankbaar vermelden we dat in 2023 geen integriteitsschendingen zijn gemeld.

Reflectie integriteitsbeleid

Het integriteitsbeleid wordt tijdens werving en inwerken van nieuwe medewerkers en vrijwilligers besproken. In 2023 is gestart met een actualisering van het beleid rondom klachten en integriteitsschendingen. Deze herziening zal in 2024 worden afgerond en geïmplementeerd. Onderdeel hiervan is de communicatie hierover met medewerkers en partners.

Interne en externe klachtenprocedure

De GZB heeft een interne klachtenpro-

cedure. Belanghebbenden kunnen deze op de website raadplegen en kunnen daar lezen hoe een klacht ingediend en behandeld wordt.

Voor de situatie dat de interne klachtenprocedure voor de klager niet volstaat, kan gebruik gemaakt worden van worden van de 'Onafhankelijke klachtencommissie', die samen met HGJB, IZB en De Herberg is ingesteld. Ook deze procedure en meldpunt is op de website te vinden.

In 2023 zijn vijf klachten betreffende de inhoud van het GZB-dagboek Een handvol koren ontvangen. Deze zijn met een reactie aan de indieners behandeld.

Bij de externe klachtencommissie zijn geen klachten ingediend.

Optimale relaties met belanghebbenden

De belanghebbenden zijn te onderscheiden in verschillende groepen, waarmee door middel van eigen informatiekanalen en ontmoetingen de relatie wordt onderhouden:

- Kerkenraden, diaconieën, zendingscommissies, thuisfrontcommissie en predikanten als vertegenwoordigers van betrokken kerkelijke gemeenten in Nederland.
- Leden, Zendingsmaatjes en donateurs, die op persoonlijke titel

- verbonden zijn met de GZB.
- Jongeren als specifieke doelgroep.
- (School)kinderen als specifieke doelgroep.
- Andere fondsenwervende organisaties en fondsen/stichtingen die financiële steun verlenen.
- Partnerkerken en -organisaties in het buitenland, waarmee oecumenische relaties worden onderhouden en/of in programma's wordt samengewerkt.
- Protestantse Kerk in Nederland en diverse bonden (onder andere IZB en HGJB) en organisaties waarmee in Nederland wordt samengewerkt.
- Kantoormedewerkers en zendingswerkers, leden van de Raad van Toezicht en adviescommissies en vrijwilligers.

Onder meer de relatiebeheerders, regiocoördinatoren en de directeur-bestuurder onderhouden de relaties met kerkelijke gemeenten in Nederland, partnerkerken en -organisaties in het buitenland en in Nederland. Daarnaast worden onder meer de volgende communicatiemiddelen ingezet voor het optimaal informeren van de externe belanghebbenden:

- Het magazine Alle Volken.
- De website en sociale media kanalen.
- Digitale nieuwsbrieven per doelgroep.

- Programma-nieuwsbrieven.
- Persberichten in landelijke bladen en kerkbladen.
- Jaarverslag.

Door een sociaal intranet blijven kantoormedewerkers, zendingswerkers, leden van de Raad van Toezicht en vrijwilligers op de hoogte van actuele ontwikkelingen, naast fysieke en digitale ontmoetingen.

Voor alle genoemde kanalen staat de GZB open voor reacties en feedback op basis waarvan de kwaliteit verbeterd kan worden.

Doelrealisatie

Deze paragraaf geeft inzicht in de wijze waarop gewenste resultaten volgens het beleidsplan vertaald worden naar concrete programma's en hoe de voortgang vervolgens wordt gevolgd.

Gewenste resultaten

In het beleidsplan worden voor een periode van vijf jaar op hoofdlijnen de doelstellingen vastgelegd. In programma's met partnerkerken in verschillende landen wordt deze doelen concreter ingevuld, in aansluiting bij de mogelijkheden die de specifieke context van het land en de partner daarvoor bieden.

Totstandkoming van programma's en monitoring en evaluatie van te behalen resultaten

Programma's in het buitenland functioneren binnen een systeem van Planning, Monitoring en Evaluatie (PME). Essentieel is de afstemming op de doelstellingen en strategische keuzes uit het beleidsplan. Dit gebeurt in verschillende stappen:

- Per land of regio wordt in overleg met de verschillende partners een programmaplan opgesteld, met meerjarige doelen gericht op de context van het betreffende land. Dit plan wordt binnen de GZB intercollegiaal getoetst op basis van het beleidsplan.
- Na goedkeuring van het programmaplan kunnen aanvragen voor projecten en uitzendingen inhoudelijk worden goedgekeurd als deze bijdragen aan het realiseren van de doelen binnen het programma.

De programmaleider is verantwoordelijk voor de besturing van een programma en bezoekt daartoe met regelmaat de samenwerkingspartners binnen een programma. Tijdens deze bezoeken, maar ook in de verslagen van de partners wordt de realisatie van de projecten in het licht van de bijdrage aan de afgesproken programmadoelen getoetst.

Partnerkerken en -organisaties rapporteren na afloop van een project of in geval van doorlopende projecten per half jaar over inhoudelijke en financiële voortgang van de projecten. Uitgezonderd medewerkers leggen voor hun inhoudelijke werk eveneens verantwoording af aan de programmaleider.

De regiocoördinator is verantwoordelijk voor het strategisch beleid in de regio, het beheer van de relatie met partnerkerken. Eveneens is hij als direct leidinggevende van de zendingswerkers in zijn regio verantwoordelijk voor hun welzijn. Hij bezoekt minimaal eens per twee jaar tijdens een veldbezoek zowel de partnerkerken als de zendingswerkers en evalueert het welzijn van hen op de plaats waar zij wonen en werken, ook in relatie tot de partnerkerk waarmee de wordt samengewerkt.

Jaarlijks worden de lopende programma's geëvalueerd. Deze evaluatie dient als basis voor het nieuwe jaarplan en eveneens voor het jaarverslag. De directeur-bestuurder informeert per vergadering de Raad van Toezicht door middel van een directieverslag, aangevuld met financiële informatie per kwartaal.

Omdat het programmatisch werken inmiddels enkele jaren functioneert, wordt momenteel gezocht naar goede methoden om de impact over meerdere jaren goed in beeld te brengen. Hoewel zendingswerk primair het werk is van Gods Geest, zoekt de GZB toch wegen om iets van de vrucht van het zendingswerk inzichtelijk te maken, om hiervan te leren en dit ook te delen met gemeenten in Nederland.

In hoofdstuk 4 Kernactiviteiten zijn de belangrijkste resultaten in 2023 beschreven.

10. Raad van Toezicht

Vergaderingen

De Raad van Toezicht vergaderde in 2023 zeven keer, inclusief een heidag.

De vergaderingen vonden plaats in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. De besproken onderwerpen in 2023 waren onder andere:

- De goedkeuring van een nieuw meerjarenbeleidsplan.
- De ondertekening van het jaarverslag en de jaarrekening 2022.
- De voortgang van het jaarplan 2023.
- De goedkeuring jaarplan en begroting 2024.
- Het rooster van aftreden en (her)benoemingen.
- De zelf-evaluatie van de Raad van Toezicht.
- Het jaargesprek met de directeur-bestuurder en de evaluatie van de beloning bestuurder.
- De evaluatie van het functiehuis en de functiewaardering en toepassing van arbeidsvoorwaarden.
- De visievorming rondom het Huis van Zending, gericht op gezamenlijke huisvesting met de IZB.
- De jaarlijkse update van de risico-analyse.

Op de heidag werd samen met het Management Team en verschillende medewerkers met inbreng van partners uit Bulgarije en Frankrijk nagedacht over wat het vraagt van zendingswerkers

om ter plaatse in het netwerk van de partnerkerk goed te functioneren. Aansluitend bespraken de Raad van Toezicht met de directeur-bestuurder de zelfevaluatie en manier van samenwerken tussen Raad van Toezicht en werkorganisatie.

Evaluatie functioneren Raad van Toezicht

In januari heeft de Raad van Toezicht een zelf-evaluatie uitgevoerd.

Advisering aan de directeur-bestuurder en de Raad van Toezicht

Er zijn twee commissies actief voor de advisering van de Raad van Toezicht:

Commissie Zending

In de Commissie Zending participeren drie leden van de Raad van Toezicht en twee zendingswerkers. De commissie wordt ondersteund door de coördinator voor lerende organisatie. Daarnaast worden regelmatig externe deskundigen geraadpleegd afhankelijk van de beleidsthema's die aan de orde zijn. De commissie adviseert de Raad van Toezicht over missiologische en beleidsinhoudelijke thema's en functioneert tevens als klankbord voor de werkorganisatie.

De commissie heeft in 2023 vijf keer vergaderd. Daarbij stond telkens de theologische doordenking van het beleidsthema 'Gericht ontvangen' centraal.

Van de Raad van Toezicht

In 2023 werd verder uitvoering gegeven aan het meerjarenbeleidsplan 'Groeien in verbinding'. Het jaarthema 'Bid, zonder ophouden' wijst op het fundament van het zendingswerk. Wij hebben op verschillende momenten met de directeur, het MT en andere medewerkers gesproken over de voortgang van de uitvoering, het investeren bijvoorbeeld in de HR-organisatie, en de doelstelling om het aantal uitzendingen op peil te houden. Ook dit jaar dienden zich nieuwe zendingswerkers aan en mogelijkheden om het werk van de GZB uit te breiden. Ook in 2023 hielden we als Raad onze jaarlijks heidag met de directeur, leden van het MT en andere medewerkers. We dachten deze keer na over 'Naar een missiologie van ontvangen'.

We zijn als Raad verheugd dat de GZB met vele (kerkelijke) organisaties nauw samenwerkt en veelal die samenwerking van jaar op jaar intensiever wordt ten bate van missie wereldwijd en ook in Nederland. De gesprekken met de IZB over het samen komen tot een Huis van Zending laten zien hoezeer zending wereldwijd en in Nederland bij elkaar horen. Op verschillende momenten hebben we hier als Raad over gesproken.

We zijn heel dankbaar voor het werk dat is en wordt verzet door onze medewerkers en vrijwilligers, in buiten- en binnenland. Er is veel wat op het pad ligt van de GZB, en daarbij zijn we ook dankbaar voor alle gemeenten en gemeenteleden die ons werk steunen op vele manieren, in gebed en in het financieel mogelijk maken van het werk.

Door de ledenvergadering werd ingestemd met mijn herbenoeming als lid van onze Raad van Toezicht voor een laatste periode van vier jaar. Ik hoop de GZB door Gods genade in deze jaren met toewijding te mogen dienen.

Arnold Heij,
voorzitter van de Raad van Toezicht

De Commissie Zending heeft ook het inhoudelijk deel van de jaarlijkse heidag van de Raad van Toezicht voorbereid.

Commissie Toetsing

Deze commissie heeft als doel de advisering van de Raad van Toezicht op financieel en organisatorisch gebied. In de commissie participeren twee leden van de Raad van Toezicht en drie externe deskundigen. De commissie heeft in 2023 vijf keer vergaderd en heeft daarbij de Raad van Toezicht onder andere op de volgende onderwerpen geadviseerd:

- De meerjarenbegroting 2023-2026
- Het jaarverslag 2022
- Beleggingsbeleid/vermogensbeheer
- De risicoanalyse en geïmplementeerde maatregelen
- Begroting en jaarplan 2024
- Financiële uitgangspunt voor het Huis van Zending
- Evaluatie functiehuis en functiewaardering
- Secundaire arbeidsvoorwaarden en Doorgaand Leren en Ontwikkelen
- De evaluatie van de beloning van de directeur-bestuurder

Namen en (neven)functies Raad van Toezicht per 31 december 2023

Leden Raad van Toezicht	Sinds	Nh*	Maatschappelijke (neven)functies
dhr. A.A. Heij RA (voorzitter)	2015	2027	• Partner accountantskantoor
dhr. mr. W. Gooijer (secretaris)	2020	2032	• General Counsel Agrifirm • Bestuurslid Hervormd-Diaconale Stichting Vrienden van Voor Anker te Huizen • Bestuurslid Hervormde Stichting voor Huisvesting van Senioren te Huizen
dhr. H. Bulten	2020	2032	• Directeur Stichting Steun Messiasbelijdende Joden (parttime) • Lid Raad van Toezicht CNS Putten
mevr. M. Middelkoop-Poot	2021	2033	• Docent verpleegkunde en studentencoach • Pastorale betrokkenheid opbouwwerk hervormde gemeente
mevr. W. de Mots	2021	2033	• Senior onderwijsadviseur en (team)coach bij Driestar onderwijsadvies • Voorzitter zondagsschool (t/m 1 september 2023) • Schuldhulpmaatje
ds. A.J. Mouw	2022	2034	• Gemeentepredikant
ds. W.C. Polinder	2014	2026	• Gemeentepredikant • Cursusleider en docent Oude Testament bij de cursus Theologische Vorming Gemeenteleden (t/m 1 september 2023)

* Niet herkiesbaar

11. Financiën

In dit hoofdstuk worden de financiële resultaten 2023 en het vermogens- en beleggingsbeleid besproken. De financiën zijn een weerslag van de activiteiten in het jaar 2023, dat voor de GZB in het kader staat van de beleidsperiode 2022-2026. Enkele belangrijkste ambities van het beleidsplan zijn vertaald naar een meerjarenbegroting voor deze periode en betreffen:

- Het continueren van de programma activiteiten
- Het op peil houden van de uitgaven
- Gerichte investeringen op strategische beleidsthema's

Rekening houdend met de aanzienlijke inflatiecijfers sinds 2022 betekent dit dat de bestedingen in de beleidsperiode fors toenemen.

Tegelijk zien we dat de baten zich al jarenlang, ook in 2023, op een stabiel niveau bevinden. Dat stemt dankbaar, maar betekent ook dat bij stijgende (salaris)kosten de activiteiten en uitgaven op lange termijn niet op peil kunnen blijven. Eveneens staat door ontwikkelingen als afnemend kerkbezoek en een afnemend ledenbestand ook het bestaande baten-niveau onder druk.

Het is daarom nodig dat de baten, vooral vanaf boekjaar 2024 structureel stijgen om de ambities waar te kunnen maken.

We investeren daarom in deze jaren gericht in het ontwikkelen van nieuwe concepten voor fondsenwerving rondom uitzendingen en het aanboren van nieuwe kanalen voor fondsenwerving.

Toelichting financiële resultaten

De staat van baten en lasten over 2023 sluit met een gering negatief saldo van € 31.000.

De begroting 2023 was opgesteld met een negatief saldo van € 0,7 miljoen. Het saldo van baten en lasten is daarmee ruim € 0,7 miljoen hoger dan begroot, voornamelijk vanwege de volgende ontwikkelingen:

- Hogere baten dan begroot, vooral vanwege de bijdragen van Draagt Elkanders Lasten en EO Metterdaad

enerzijds en lagere nalatenschappen anderzijds (€ 0,4 miljoen).

- Per saldo lagere lasten dan begroot (€ 0,1 miljoen).
- Hogere financiële baten, vanwege een goed rendement op de beleggingsportefeuille (€ 0,2 miljoen).

Hieronder worden de baten en lasten toegelicht ten opzichte van de begroting (bedragen x € 1.000). Ten behoeve van de analyse is gekozen voor een andere verdeling van de inkomstencategorieën dan in de staat van baten en lasten.

Toelichting baten

- a. De contributies en giften zijn 6% lager dan begroot. Ten opzichte van 2022 daalde het aantal leden en

donateurs 9%, onder meer vanwege overlijden, ouderdom en uitfasering van de acceptgiro. Daartegenover stond een stijging van de gemiddelde gift (uitgezonderd uitzonderlijk grote gevers) met ruim 10%.

b. De baten uit nalatenschappen en legaten zijn wisselvallig, en in 2023 lager dan de begroting, die op basis van het meerjaren-gemiddelde is gemaakt.

c. Met dankbaarheid zien we dat de bijdragen uit gemeenten in 2023 hoger zijn dan de begroting en 2022. Zowel collecten/giften voor het zendingswerk als bijdragen voor Project 10:27 lieten een stijging zien. Zowel het aantal gemeenten als de gemiddelde bijdrage stijgt licht ten opzichte van 2022.

d. Vanwege de beëindiging van diverse uitzendingen zijn de baten van TFC's lager dan begroot. Voor enkele TFC's gold daarbij dat de benodigde middelen in 2023 reeds in voorgaande jaren waren ontvangen en de inkomsten in 2023 daarom lager konden zijn dan begroot. In het algemeen hebben alle TFC's hun gedane toezeggingen gerealiseerd.

e. De noodhulp inkomsten betreffen vooral de actie na de aardbeving in Turkije (€ 0,4 miljoen).

f. De baten fondsenwervende organisaties zijn voor een belangrijk deel incidenteel. Deze zijn in 2023 hoger

Baten	Totaal 2022	Begroting	Afwijking
a. Particulieren - contributies en giften	1.783	1.900	-117
b. Particulieren - nalatenschappen	487	800	-313
c. Kerken - collecten en giften	2.629	2.450	179
d. Thuisfrontcommissies	991	1.100	-109
e. Noodhulpacties	452	150	302
f. Fondsenwervende organisaties	1.145	600	545
g. Fondsen, bedrijven, scholen	445	525	-80
Som van de geworven baten	7.932	7.525	407
h. Baten uit verkopen	266	275	-9
Som van de baten	8.198	7.800	398
i. Financiële baten en lasten	261	100	161

- dan begroot, voornamelijk vanwege bijdragen van Draagt Elkanders Lasten (€ 0,6 miljoen) en EO Metterdaad (€ 0,3 miljoen).
- g. De baten van fondsen, bedrijven en scholen zijn hoger dan begroot. Verwachte inkomsten uit samenwerking met een institutioneel fondsenwerver werden nog niet gerealiseerd.
- h. De baten uit de verkopen zijn op het niveau van de begroting. Vanwege prijsverhogingen is de brutowinst per exemplaar van het GZB-dagboek iets gestegen. Daartegenover staat dat het aantal verkochte exemplaren lager is.
- i. De financiële baten betreffen vooral het resultaat op de beleggingsportefeuille die in de loop van 2023 bij Rabobank is ondergebracht. Vanwege de aflossing van de staatsobligaties was in de begroting gerekend met een lager rendement ten opzichte van vorige jaren.

Toelichting lasten en kengetallen

- a. De bestedingen aan uitzendingen zijn lager dan begroot, vooral omdat minder vacatures werden ingevuld dan begroot.
- b. De bestedingen programma's en projecten zijn hoger dan begroot. Enkele onderliggende ontwikkelingen betreffen extra bestedingen vanuit de inkomsten Draagt Elkan-

Lasten	Totaal 2023	Begroting	Afwijking
a. Uitzendingen	2.817	3.017	-200
b. Programma's en projecten	3.323	3.136	187
c. Noodhulp	526	350	176
d. Bewustwording	819	953	-134
e. <i>Besteed aan de doelstelling (a t/m d)</i>	7.485	7.456	29
f. Wervingskosten	560	692	-132
g. Beheer en administratie	446	472	-26
Som van de lasten	8.491	8.620	-129

Kengetallen - meerjarenoverzicht	2023 %	2022 %	2021 %	2020 %	2019 %
e. Doelbestedingen (t.o.v. baten)	91,3	93,0	73,2	84,8	104,7
e. Doelbestedingen (t.o.v. lasten)	88,2	87,9	86,6	85,8	87,7
f. Wervingskosten	7,1	7,2	5,9	7,2	7,8
g. Beheer en administratie	5,3	5,6	6,7	7,2	6,1

ders Lasten en EO Metterdaad.

- c. In 2023 was sprake van bestedingen aan diverse noodhulpprogramma's en bestemde giften, waaronder de aardbeving in Turkije-Syrië, de reeds lopende noodhulp in Libanon/Syrië en overstromingen Zuidoost-Azië.
- d. De lasten bewustwording zijn naast de toerekening van personeelskosten en communicatie-fondsenwerving gebaseerd op de uitgaven aan de investeringen in het kader van het beleidsplan. De werkelijke beste-

- dingen aan deze investeringen en ook de materiële uitgaven fondsenwerving waren lager dan begroot.
- e. De besteding aan de doelstelling is ongeveer gelijk aan de begroting. Dit geldt zowel voor de uitgaven als de kengetallen.
- f. Evenals bij de kosten bewustwording was sprake van lagere uitgaven voor de investeringen in het kader van het beleidsplan en fondsenwerving.
- g. De kosten beheer en administratie betreffen vooral toerekening van

personeelskosten. Deze waren in hoofdlijnen conform de begroting.

Beleid eigen vermogen (reserves en fondsen)

Het saldo van de continuïteitsreserve is eind 2023 ca. € 2,8 miljoen en bevindt zich daarmee binnen de bandbreedte van de intern vastgestelde norm (€ 2,9 miljoen).

De bestemmingsreserve noodhulp dient om, in lijn met het meerjarenbeleidsplan, snel actie te kunnen ondernemen richting partnerorganisaties indien zich noodsituaties voordoen.

De bestemmingsreserves betreffen voor een deel een investeringsfonds voor projecten en innovaties in de nieuwe beleidsperiode en daarnaast een reserve voor de financiering van (extra) uitzendingen in de komende jaren. Deze zijn gevormd in of na jaren van onvoorziene exploitatie-overschotten.

In 2023 is op basis van het herziene beleggingsbeleid, dat hieronder wordt toegelicht, een bestemmingsreserve koersrisico's beleggingen gevormd. Deze reserve heeft als doel om onvoorziene schommelingen in de continuïteitsreserve als gevolg van goede of slechte beleggingsresultaten te voorkomen. Jaarlijks wordt het verschil tussen het gerealiseerde rendement ten opzichte van het prognoserendement toege-

Meerjarenoverzicht baten

Baten (x € 1.000)	2019	2020	2021	2022	2023
Baten - basis	6.702	6.380	7.142	6.773	7.528
Baten - nalatenschappen	395	950	1.357	881	487
Baten - noodhulp	551	566	29	96	452
Baten - totaal	7.648	7.896	8.528	7.750	8.467
Verandering (%)	-7%	3%	8%	-9%	9%
3-jaars gemiddelde	8.138	7.910	8.024	8.058	8.248
Aantal gemeenten	468	464	445	447	465
Gem. bijdrage (€)	7.740	6.775	6.697	6.984	7.281
Verandering gem. bijdrage	2%	-12%	-1%	4%	4%
3-jaars gemiddelde	7.852	7.361	7.071	6.819	6.987
Aantal leden/donateurs	26.993	26.894	24.386	24.446	22.292
Verandering aantal leden/ donateurs	-2%	0%	-9%	0%	-9%
Gem. bijdrage (€)	90	100	129	99	106
Verandering gem. bijdrage	13%	11%	29%	-23%	12%
3-jaars gemiddelde	79	90	106	109	110

voegd dan wel onttrokken. Deze reserve mag zich bewegen van minimaal € 0,1 miljoen tot maximaal € 0,5 miljoen.

Bestemde giften die nog niet in het boekjaar konden worden besteed, worden opgenomen in de bestemmingsfondsen. De besteding van de fondsen vindt zo mogelijk binnen één jaar plaats, behalve als in het kader van noodhulpacties een

deel van de fondsen wordt gebruikt voor wederopbouw.

Beleggingsbeleid

Het beleggingsbeleid is in het bestuursreglement op hoofdlijnen geformuleerd en in het beleggingsbeleid nader uitgewerkt.

In 2022 is het beleggingsbeleid opnieuw

vastgesteld. Met het beleggingsbeleid wil de GZB:

- Op een verantwoorde en duurzame manier omgaan met de toevertrouwde middelen. De criteria hiervoor zijn ontleend aan de Richtlijn Financieel Beheer Goede Doelen Nederland en de Richtlijn beleggingen Protestantse Kerk in Nederland (maart 2021);
- Voldoende rendement genereren om daarmee de missie te ondersteunen;
- Ruimte hebben voor missie-gerelateerde beleggingen.
- Liquide middelen en spaartegoeden/deposito's alleen aanhouden bij Nederlandse banken onder toezicht van de Autoriteit Financiële Markten (AFM).

Beleggingsportefeuille (middel)lange horizon

Het vermogen dat voor (middel)lange termijn (meer dan 2 jaar) beschikbaar is bedraagt € 3,5 miljoen en is in de loop van 2023 ondergebracht in een fondsen-portefeuille bij Rabobank Institutioneel Vermogensbeheer (RIV) met een neutraal beleggingsprofiel. De samenstelling van de portefeuille is 40-60% aandelen, 40-60% obligaties en 0-20% liquiditeiten. Binnen deze portefeuille wordt invulling gegeven aan zowel het doel om rendement te genereren voor de missie als de

geformuleerde duurzaamheidscriteria.

Het duurzaamheidsbeleid bij RIV kent de volgende pijlers:

1. Carbonreductie; de carbonintensiteit binnen de beleggingsfondsen van RIV is minimaal 30% lager dan de benchmark.
2. Uitsluitingen voor controversiële wapens, tabak, thermische kolen, teerzanden en global impact overtreders.
3. Stemmen en dialoog; RIV voert actief 'engagement' (inmenging als aandeelhouder) uit op onderwerpen als minder plastic, diversiteit, biodiversiteit, klimaatverandering en energietransitie.
4. Inzet op duurzame thema's al duurzame energie, gezonde leefstijl en circulaire economie.
5. Assortiment met duurzame fondsen met een eigen ESG beleid, dat zich onder andere vertaalt in meer uitsluitingen.

De beleggingsfondsen in de portefeuille van de GZB voldoen alle aan art. 8 SFDR (Sustainable Finance Disclosure Regulation). Daarmee kwalificeren deze fondsen zich als fonds waarbij de focus ligt op een financieel rendement maar duurzame kenmerken zijn meegenomen in de fondsstrategie. Bovendien bestaat de portefeuille voor tenminste 20% uit duurzame beleggin-

gen. Dit zijn beleggingen die bijdragen aan duurzame doelen en/of carbon-reductie als doelstelling hebben. Ook brengen deze beleggingen geen schade toe aan ecologische en/of sociale doelstellingen.

De resultaten worden periodiek gerapporteerd en jaarlijks vindt een evaluatiegesprek met RIV plaats, voor het eerst in januari 2024.

Belegging vermogen met korte/middel-lange horizon

Het vermogen dat op de korte termijn (per direct tot binnen 2 jaar) beschikbaar moet kunnen zijn voor de bedrijfsvoering is als volgt belegd:

- Participatie Oikocredit (€ 0,5 miljoen).
- Deposito's Van Lanschot (€ 0,2 miljoen).
- Spaar- en rekening-couranttegoeden Rabobank, ING en ABN Amro.

Resultaat spaar- en beleggingsvormen (x € 1.000)

	2023	2022	2021	2020	2019
Couponrente en dividend	81	203	201	201	206
Koersresultaat	169	0	0	0	0
Bruto beleggingsresultaat	250	203	201	201	206
Kosten beleggingen	-27	-3	-3	-3	-6
Netto beleggingsresultaat	223	200	198	198	200
<i>Aanwending beleggingsresultaat:</i>					
Bijdrage aan exploitatie	68	200	198	198	200
Toevoeging reserve koersrisico's	155	0	0	0	0
	223	200	198	198	200
Waarde beleggingen (1 jan)	3.176	3.176	3.176	3.176	3.176
Waarde beleggingen (31 dec)	4.225	3.176	3.176	3.176	3.176
Rendement beleggingen	6,0%	6,3%	6,2%	6,2%	6,3%
Gemiddeld rendement 5 jaar	6,2%				
Netto resultaat liquide middelen	29	-10	-6	-1	-3
Netto resultaat materiële vaste activa ter belegging	9	8	8	8	7

12. Plannen voor 2024

Jaarthema: Ga, iedereen is geroepen

In onze jaarthema's sluiten we als GZB aan bij strategische lijnen in ons beleidsplan. Gebed is de grondtoon van het zendingswerk. Daarom stond en staat gebed in 2023 centraal. Voor 2024 kiezen we onder de titel 'Ga, iedereen is geroepen, voor een jaarthema dat zich richt op roeping en uitzenden. Dat thema is niet alleen belangrijk, maar ook urgent. We zijn namelijk dringend op zoek naar nieuwe mensen die uitgezonden willen worden voor de vele vacatures die we hebben. Ook daarin blijft gebed een belangrijke plek hebben.

Er zullen 3 hoofdmomenten zijn waarop we als GZB met het jaarthema naar buiten treden:

- Maart: GZB-dag en Vertel-avonden met gasten uit het buitenland.
- Rond Pinksteren: een pinkstercampagne en gebedsevent.
- Najaar: najaarsactiviteiten en 'inzending' met gasten uit buitenland.

Elk jaar geven we een aantal landen bijzondere aandacht. In 2024 zijn dat Centraal-Azië, Thailand, Duitsland en Zimbabwe.

Doelstellingen en prioriteiten in Nederland

In het verlengde van het jaarthema zijn onze doelstellingen voor 2024:

1. Heel onze achterban weet dat wij met het thema roeping bezig zijn. In alle gemeenten in onze achterban zijn nieuwe generaties (30 tot 50-jarigen) met creatieve, nieuwe werkvormen uitgedaagd om na te denken over dat thema.
2. Het is ons verlangen om het aantal uitzendingen op peil te houden. Daarvoor willen we in 2024 zes nieuwe uitzendingen realiseren en bij elke uitzending een haalbaar plan om de kosten van die uitzending volledig te dekken vanuit uitzendende en deelgenotengemeenten en Zendingmaatjes.
3. We hebben ons proces van werving en selectie van nieuwe medewerkers op orde. Dit betekent dat we een goed overzicht hebben van de ontwikkeling in vacatures voor nu en de toekomst, dat we een gestage, voldoende grote en passende instroom hebben van nieuwe zendingswerkers.
4. We hebben de begeleiding en ontwikkeling van onze uitgezonden medewerkers én onze Nederlandse medewerkers op orde. Dit betekent uiteindelijk dat aan het einde van 2024 voor alle medewerkers helder hebben wat ze kunnen verwachten

aan begeleiding en ontwikkeling, dat ze participeren in Doorgaand Leren en Ontwikkelen en dat de tevredenheid over begeleiding en ontwikkeling groeit.

5. We hebben een concreet plan voor oriëntatie- en ontwikkelpaden voor nieuwe vormen van uitzendingen en hebben drie experimenten daarmee klaar staan voor uitvoering in 2025.
6. We hebben de processen van begeleiding van uitzendende gemeenten op orde, inclusief nieuwe concepten voor financiering van uitzending. We hebben alle nieuwe en huidige uitzendende gemeenten bezocht en zijn hierover in gesprek geweest.
7. We hebben met de IZB een gezamenlijk verhaal en werkvormen ontwikkeld om in gesprek te gaan over zending in deze tijd. We gaan met de IZB op zoek naar een Huis van Zending.

Prioriteiten buitenland

Voor het werk in het buitenland zijn de prioriteiten minder direct gekoppeld aan het jaarthema. De belangrijkste lange lijnen voor de verschillende regio's zijn:

- **Centraal Azië:** Uitbouwen theologisch thuisonderwijs (TEE) op het gebied van holistisch christen zijn en zoeken naar mogelijkheden voor zendingswerkers om de kerk met diaconale activiteiten te helpen.

- **Europa:** Nog meer toewerken naar een inhoudelijke en geografische focus, waarbij het werk van Duitsland en Frankrijk enerzijds en het werk in de Balkan anderzijds de spil vormen.
- **Latijns-Amerika:** Verder uitbouwen en delen van ervaringen op het gebied van theologisch onderwijs, diaconaat (met name thema gerechtigheid) en kerkplanting.
- **Midden-Oosten:** Naast het versterken van het theologisch onderwijs het verder uitbouwen van diaconale hulp vanuit de kerken als een getuigenis en als kansen voor gemeentestichting.
- **Oostelijk Afrika:** Gesprekken met partners over verdieping en verbreding van het werk met focus op holistische aanpak in de gemeenten en aandacht voor trauma en verzoening.
- **Zuidelijk Afrika:** Accent op de uitbouw van de theologisch Bijbelse toerusting van lokale mensen en het diaconaal zijn van de lokale gemeente.
- **Azië:** Aansluiten bij bestaande netwerken in verschillende landen en de meerwaarde die de GZB kan bieden voor partners met de focus op theologie, gemarginaliseerde groepen en capaciteitsversterking

Begroting

In de vergadering van de Raad van Toezicht van december 2023 is de begroting van 2024 goedgekeurd. Daarin is voor € 8,9 miljoen aan bestedingen opgenomen. Daarvan financieren we € 7,7 miljoen uit baten en € 1,2 miljoen vanuit reserves uit afgelopen jaren en fondsen.

Bij het opstellen van de begroting van 2024 is rekening gehouden met de volgende ontwikkelingen:

1. Stijgende kosten door inflatie (3,5%) en toegenomen personele lasten in binnenland (4%) en buitenland (4,6%). We laten de begroting voor de buitenlandse projecten meestijgen met de inflatie zodat we onze buitenlandse partners ook helpen met de stijging van de kosten.
2. Aanpassing van het aantal uitzendingen naar gemiddeld 30 fte (was 34 fte in 2023). Dit is het netto-effect van naar verwachting 6 nieuwe uitzendingen en 2 terugkerende uitzendingen.

Vanuit het investeringsfonds financieren we in totaal € 460.000 aan projecten om diverse beleidsthema's in het beleidsplan en de doelstellingen uit het jaarplan te realiseren.

Samenvatting begroting 2024 (bedragen x € 1.000)

	begroting 2024
BATEN	
Baten van particulieren	2.510
Baten van particulieren - nalatenschappen	800
Baten van kerken	3.040
Baten van vermogensfondsen	400
Baten van bedrijfsleven en scholen	225
Baten van andere fondsenwervende organisaties	300
Som van de geworven baten	7.275
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	275
Som van de baten	7.550
LASTEN	
Besteed aan doelstellingen	
- Missionair werk	6.758
- Voorlichting/toerusting	984
	7.742
Wervingskosten	698
Kosten beheer en administratie	480
Som van de lasten	8.920
Saldo voor financiële baten en lasten	-1.370
Saldo financiële baten en lasten	100
Saldo van baten en lasten	-1.270
Bestemming saldo van baten en lasten	
Toevoeging/onttrekking aan:	
- Continuïteitsreserve	-100
- Bestemmingsreserve	-520
- Bestemmingsfondsen	-650
Totaal	-1.270

	begroting 2024
KENGETALLEN	
Kosten beheer en administratie	5,4%
Wervingskosten (t.o.v. de geworven baten)	9,6%
Doelbestedingen (t.o.v. som van de baten)	102,5%
Doelbestedingen (t.o.v. som van de lasten)	86,8%

Vastgesteld door

w.g.

ir. M. van den Boogaart
directeur-bestuurder

Getekend door de Raad van Toezicht,

w.g.

w.g.

A.A. Heij RA, voorzitter

mr. W. Gooijer, secretaris

w.g.

w.g.

H. Bulten

ds. A.J. Mouw

w.g.

w.g.

M. Middelkoop-Poot

ds. W.C. Polinder

w.g.

W. de Mots

Driebengen,
25 april 2024

13. Jaarrekening

Balans per 31 december 2023

(na bestemming van het saldo van baten en lasten)

	Ref	31 december 2023	31 december 2022
Activa			
Immateriële vaste activa	1	33.118	47.663
Materiële vaste activa	2	119.845	128.316
Financiële vaste activa	3	245.065	256.665
		<u>398.028</u>	<u>432.644</u>
Vorderingen en overlopende activa	4	824.295	893.234
Effecten	5	4.224.736	3.176.462
Liquide middelen	6	<u>3.128.719</u>	<u>4.363.807</u>
		8.177.750	8.433.503
Totaal		8.575.778	8.866.147
Passiva			
Reserves en fondsen	7		
- reserves			
- continuïteitsreserve		2.763.634	3.185.162
- bestemmingsreserves		<u>2.155.000</u>	<u>2.175.000</u>
		4.918.634	5.360.162
- fondsen			
- bestemmingsfondsen		<u>2.137.754</u>	<u>1.727.584</u>
		7.056.388	7.087.746
Voorzieningen	8	187.000	204.400
Langlopende schulden	9	468.161	361.404
Kortlopende schulden	10	<u>864.229</u>	<u>1.212.597</u>
Totaal		8.575.778	8.866.147

Staat van baten en lasten over 2023

	Ref	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Baten				
Baten van particulieren	12	2.892.140	3.310.000	3.293.138
Baten van kerken	13	3.385.791	3.090.000	3.122.045
Baten van vermogensfondsen	14	278.133	300.000	243.066
Baten van bedrijfsleven en scholen	15	261.275	225.000	234.011
Baten van andere fondsenwervende organisaties	16	1.114.441	600.000	387.303
Som van de geworven baten		7.931.780	7.525.000	7.279.563
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	17	266.405	275.000	272.302
Som van de baten		8.198.185	7.800.000	7.551.865
Lasten				
Besteed aan doelstelling				
- Missionair werk		6.665.633	6.503.000	6.336.725
- Voorlichting/toerusting		818.731	953.000	690.226
		7.484.364	7.456.000	7.026.951
Wervingskosten		559.937	692.000	521.216
Kosten beheer en administratie		445.851	472.000	443.650
Som van de lasten	18	8.490.152	8.620.000	7.991.817
Saldo voor financiële baten en lasten		-291.967	-820.000	-439.952
Saldo financiële baten en lasten	19	260.609	100.000	198.372
Saldo van baten en lasten		-31.358	-720.000	-241.580
Bestemming saldo van baten en lasten				
Toevoeging/onttrekking aan				
- Continuïteitsreserve		-421.528	-205.000	-453.954
- Bestemmingsreserve		-20.000	-265.000	531.000
- Bestemmingsfondsen		410.170	-250.000	-318.626
Totaal resultaatbestemming		-31.358	-720.000	-241.580

Kengetallen	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Kosten beheer en administratie (t.o.v. som van de lasten)	5,3%	5,5%	5,6%
Wervingskosten (t.o.v. som van de geworven baten)	7,1%	9,2%	7,2%
Doelbestedingen (t.o.v. som van de baten)	91,3%	95,6%	93,0%
Doelbestedingen (t.o.v. som van de lasten)	88,2%	86,5%	87,9%

Kasstroomoverzicht 2023

indirecte methode

	Ref	Rekening 2023	Begroting 2023	Rekening 2022
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo van baten en lasten		-31.358	-720.000	-241.580
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen immateriële en materiële vaste activa	1	35.311	50.000	36.499
- Veranderingen in werkkapitaal				
- Afname (toename) vorderingen	3	68.939	0	713.970
- Toename (afname) voorzieningen	7	-17.400	0	8.600
- Toename (afname) schulden	9	-348.368	0	229.102
		<u>-292.876</u>	<u>-670.000</u>	<u>746.591</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen immateriële vaste activa	1	-6.050	0	-43.069
Investeringen materiële vaste activa	2	-6.245	0	-10.958
Investeringen financiële vaste activa	3	0	0	-11.000
Aflossingen financiële vaste activa	3	11.600	0	5.950
Aflossingen (investerings) effecten	5	-1.048.274	0	0
		<u>-1.048.969</u>	<u>0</u>	<u>-59.077</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten				
Toename langlopende schulden	9	106.757	0	-24.950
		<u>106.757</u>	<u>0</u>	<u>-24.950</u>
Toename (afname) liquide middelen				
		<u>-1.235.088</u>	<u>-670.000</u>	<u>662.564</u>
Liquide middelen 1 januari	6	4.363.807		3.701.243
Liquide middelen 31 december	6	3.128.719		4.363.807
Toename (afname) liquide middelen				
		<u>-1.235.088</u>		<u>662.564</u>

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De Vereniging 'De Gereformeerde Zendingsbond' voldoet aan de normen van de erkenningsregeling voor goede doelen en mag zich daarom 'erkend goed doel' noemen.

De jaarrekening is geheel opgemaakt conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Organisaties zoals die is gepubliceerd onder verantwoordelijkheid van de Raad voor de Jaarverslaggeving. Alle genoemde bedragen zijn in euro's.

Continuïteitsveronderstelling

De jaarrekening is opgesteld op basis van continuïteit van de organisatie.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Vergelijking voorgaand jaar

De waarderingsgrondslagen zijn,

afgezien van de hieronder vermelde stelselwijziging, ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar. Wanneer ten behoeve van het inzicht de rubricering van jaarrekening posten wordt aangepast, zijn de vergelijkende cijfers van het voorgaande jaar aangepast om vergelijkbaarheid met het verslagjaar mogelijk te maken.

Stelselwijziging

Met ingang van 2023 heeft een stelselwijziging plaatsgevonden. De wijziging ziet toe op de identificatie en verwerking van 'afzonderlijke bestanddelen' van een materieel vast actief. Dit betreft een onderdeel van een materieel vast actief waarvan de kostprijs belangrijk is in relatie tot het totale materieel vast actief.

Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroom, worden deze bestanddelen met ingang van 2023 afzonderlijk onderkend en afgeschreven. Tot en met voorgaand boekjaar werd er nog geen onderscheid gemaakt tussen belangrijke bestanddelen en werd de gebruiksduur of verwachte gebruikspatroom voor het materieel vast actief als geheel bepaald.

In lijn met de overgangsbepaling in RJ 212.809 is ervoor gekozen om deze stelselwijziging op retrospectieve wijze te

verwerken vanaf het huidige boekjaar. Dit houdt in dat vanaf het huidige boekjaar belangrijke bestanddelen van het nieuw verworven actief worden onderkend en over hun gebruiksduur worden afgeschreven. Er vindt daarmee geen toepassing plaats met terugwerkende kracht voor de voorgaande boekjaren.

De stelselwijziging heeft geen effect op het vermogen en het resultaat van het voorgaande en huidige boekjaar.

Consolidatie

De verkoop van de GZB-dagboekjes 'Een handvol koren' gebeurt door middel van een 'Fiscaal Fondsenwervende Instelling'; Stichting GZB. Het bestuur van deze stichting bestaat uit drie medewerkers van de GZB. In de statuten is bepaald dat de winst volledig wordt uitgekeerd aan de GZB. De jaarrekening van deze stichting is in de jaarrekening van de Vereniging geconsolideerd.

Informatie over de geconsolideerde stichting

Statutaire naam

Stichting GZB

Vestigingsplaats

Driebergen-Rijsenburg

Rechtsvorm

Stichting

Doelstelling

Het verrichten van kenbaar fondsenwervende activiteiten, in belangrijke mate met behulp van vrijwilligers, waarvan de opbrengsten uitsluitend ten goede komen aan de Algemeen Nut Beogende Instelling vereniging 'De Gereformeerde Zendingsbond', hierna ook te noemen GZB, en voorts al hetgeen met een en ander rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Samenstelling bestuur

M. van den Boogaart, voorzitter
M.D. van den Dool, secretaris
T. van Steeg, penningmeester

Balans

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafwaarde verminderd met de jaarlijkse afschrijvingen. De afschrijvingen zijn gebaseerd op de economische levensduur van de respectievelijke bedrijfsmiddelen, zonder rekening te houden met eventuele restwaarde.

Materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden gewaardeerd op het bedrag van de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten verminderd met de cumulatieve

afschrijvingen en (eventuele) bijzondere waardeverminderingen.

Indien belangrijke bestanddelen van een materieel vast actief van elkaar te onderscheiden zijn en verschillen in gebruiksduur of verwachte gebruikspatroon, worden deze bestanddelen afzonderlijk onderkend en afgeschreven. De afschrijvingen vinden lineair plaats op basis van een vast percentage van de aanschafwaarde, op basis van de economische levensduur, zonder rekening te houden met een eventuele restwaarde.

Financiële vaste activa

Deposito's en leningen

Deposito's en leningen verstrekt in het kader van de doelstelling worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde en vervolgens tegen geamortiseerde kostprijs, rekening houdend met eventuele waardeverminderingen.

Vorderingen en overlopende activa

De vorderingen worden initieel opgenomen tegen de reële waarde. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Effecten

De beursgenoteerde aandelen en obligaties binnen de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen reële waarde.

De investering in Oikocredit is gewaardeerd tegen historische kostprijs, indien noodzakelijk verminderd met een voorziening voor waardevermindering.

Liquide middelen

De liquide middelen worden opgenomen tegen nominale waarde, waarbij eventuele saldi in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de wisselkoers per balansdatum.

Reserves en fondsen

Continuïteitsreserve

De continuïteitsreserve is door het bestuur vastgesteld en dient voor dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat de GZB ook in de toekomst aan zijn verplichtingen kan voldoen.

Bestemmingsreserve

De bestemmingsreserve betreft een door het bestuur vastgestelde reserve met een specifieke bestemming voor een bepaald doel.

Naast het bedrag dat beschikbaar is als voorfinanciering van noodhulpprojecten, is een reserve gevormd voor extra investeringen in het zendingswerk en voor koersrisico's beleggingen.

Bestemmingsfondsen

Ontvangen bijdragen van derden met een specifieke bestemming die nog niet in het boekjaar is gerealiseerd,

worden aangehouden als bestemmingsfondsen.

De reserves en fondsen zijn opgenomen tegen nominale waarde en bevatten geen externe verplichtingen.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Langlopende en kortlopende schulden

Verplichtingen die na één jaar vanaf balansdatum vervallen, zijn opgenomen onder langlopende schulden. De langlopende en kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Na eerste verwerking worden de schulden gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs.

Vreemde valuta

De activa en passiva die in buitenlandse valuta zijn gesteld, zijn omgerekend naar euro's tegen de valutakoers op balansdatum. Transacties in buitenlandse munteenheden gedurende het jaar worden omgerekend tegen de op transactiedatum geldende valutakoers.

Baten en lasten

Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Alle in de jaarrekening opgenomen lasten zijn opgenomen tegen historische kostprijs.

Baten

De baten uit hoofde van nalatenschappen zijn verantwoord in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een bate uit nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als, op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een betrouwbare schatting van de uiteindelijke (financiële) omvang van de nalatenschap kan worden gemaakt. Deze beoordeling vindt per nalatenschap plaats. Uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het verslagjaar waarin ze worden ontvangen als baten uit nalatenschappen verwerkt, voor zover deze niet reeds in de schatting in een eerder

boekjaar waren begrepen.

Baten van andere/verbonden organisaties zonder winststreven waaraan een terugbetalingsverplichting is verbonden bij het niet besteden van de bate overeenkomstig de projectvoorwaarden, worden verantwoord ter hoogte van de aangegane verplichting tot besteding, dan wel gemaakte kosten overeenkomstig de projectvoorwaarden. Baten van andere / verbonden organisaties zonder winststreven zonder terugbetalingsverplichting worden verwerkt in het jaar van toekenning.

Lasten

Subsidieverplichtingen worden geheel ten laste gebracht van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de subsidieontvanger is medegedeeld.

Eigen bijdragen van deelnemers aan bewustwordingsreizen worden in mindering gebracht op de post communicatiekosten, waaronder eveneens de bestedingen zijn verantwoord.

Personeelsbeloning

Salarissen en sociale lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarin deze verschuldigd zijn, in overeenstemming met de arbeidsovereenkomsten. De GZB hanteert voor haar medewerkers een pensioenregeling waarbij de

pensioenuitkeringen zijn gebaseerd op middelloon. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Pensioenfonds Zorg en Welzijn. De over het boekjaar verschuldigde premies worden als kosten verantwoord.

Voor per balansdatum nog niet betaalde premies wordt een schuld opgenomen. De risico's voor prijs-indexatie en beleggingsrendement kunnen mogelijk leiden tot aanpassing van de toekomstige bijdragen aan het Pensioenfonds Zorg en Welzijn. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. In geval van een tekort bij het Pensioenfonds Zorg en Welzijn heeft de GZB geen verplichting tot het doen van aanvullende bijdragen anders dan toekomstig hogere premies.

De beleidsdekkingsgraads van PFZW per eind 2023 is 112% (2022: 111,6%). In 2023 heeft PFZW een overbruggingsplan ingediend bij De Nederlandsche Bank met het oog op de overstap naar de nieuwe regels voor pensioen in 2026. Dit plan biedt tevens de mogelijkheid om soepeler regels voor indexatie van de pensioenen toe te passen.

Financiële baten en lasten

Alle gerealiseerde en niet-gerealiseerde waardeveranderingen van de beursgenoteerde effecten worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Dividen-

den worden verantwoord in de periode waarin zij betaalbaar worden gesteld.

Rentebaten worden verantwoord in de periode waartoe zij behoren, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende actiefpost. Eventuele winsten of verliezen worden verantwoord onder financiële baten en lasten.

Toelichting op de balans

1. Immateriële vaste activa

	Software	Website	Totaal
Saldo 1 januari 2023			
Aanschafwaarde	60.000	61.280	121.280
Cum. afschrijvingen	-60.000	-13.617	-73.617
Boekwaarde	0	47.663	47.663
Mutaties in 2023			
Investeringen	0	6.050	6.050
Afschrijvingen	0	-20.595	-20.595
	0	-14.545	-14.545
Saldo 31 december 2023			
Aanschafwaarde	60.000	67.330	127.330
Cum. afschrijvingen	-60.000	-34.212	-94.212
Boekwaarde	0	33.118	33.118
Afschrijvingstermijn (jaar)	5	3	

2. Materiële vaste activa

	Benodigd voor de bedrijfsvoering			Belegging	Totaal
	Gebouwen en terreinen	Inventarissen	Apparatuur, hardware	Woonhuizen	
Saldo 1 januari 2023					
Aanschafwaarde	420.870	65.981	66.379	49.497	602.727
Cum. afschrijvingen	-319.926	-58.087	-46.902	-49.496	-474.411
Boekwaarde	100.944	7.894	19.477	1	128.316
Mutaties in 2023					
Investeringen	0	0	6.245	0	6.245
Desinvest. aanschafwaarde	0	0	0	0	0
Afschrijvingen	-944	-3.173	-10.599	0	-14.716
Desinv. cum. afschr.waarde	0	0	0	0	0
	-944	-3.173	-4.354	0	-8.471
Saldo 31 december 2023					
Aanschafwaarde	420.870	65.981	72.624	49.497	608.972
Cum. afschrijvingen	-320.870	-61.260	-57.501	-49.496	-489.127
Boekwaarde	100.000	4.721	15.123	1	119.845
Afschrijvingstermijn (jaar)	n.v.t.	5 - 10	3 - 5	33	

Gebouwen en terreinen

De categorie gebouwen en terreinen betreft het in 1986 aangeschafte terrein en kantoorpand, gelegen aan de Faunalaan 249 in Driebergen, inclusief uitgevoerde verbouwkosten. Op grond van een in 2023 geactualiseerd verkoopadvies is de onderhandse verkoopwaarde ca. € 700.000.

Op het terrein (boekwaarde € 100.000) wordt niet meer afgeschreven. De afschrijving betreft geactiveerde verbouwkosten in 2018 en een aangeschaft ventilatiesysteem in 2020.

Groot onderhoud wordt met behulp van de componentenmethode geactiveerd en afgeschreven. Onderhoudskosten tot € 5.000 worden direct ten laste van de huisvestingskosten gebracht.

Woonhuizen

Dit betreft een woning aan de Valckenboschlaan 16 te Zeist (WOZ waarde € 653.000).

3. Financiële vaste activa

	Van Lanschot Deposito's	Renteloze leningen	Totaal
Saldo per 1 januari 2023	225.000	31.665	256.665
Bij: verstrekkingsen	0	0	0
Af: aflossingen	0	-11.600	-11.600
Saldo per 31 december 2023	225.000	20.065	245.065

Van Lanschot Deposito's

De looptijd van deze deposito's is overwegend langlopend, namelijk tot 2025. Het vroegtijdig opnemen van de deposito's is, tegen betaling van een boeterente, mogelijk.

Renteloze leningen

Dit betreft renteloze leningen die zijn verstrekt aan zendingswerkers in het kader van de doelstelling. De resterende looptijd bedraagt gemiddeld drie jaar. Vanwege de geringe invloed is het bedrag van de renteloze leningen niet contant gemaakt.

4. Vorderingen en overlopende activa

	31-12-2023	31-12-2022
Nalatenschappen	519.395	474.100
Debiteuren - GZB-dagboek	108.150	92.058
Debiteuren - te ontvangen collecten en giften	85.161	17.843
Rekening courant gelieerde stichtingen	0	14.775
Rente effecten en deposito's	26.839	197.781
Overige vorderingen en vooruitbetaalde kosten	84.750	96.677
	824.295	893.234

5. Effecten

	31-12-2023	31-12-2022
Portefeuille Rabobank		
Obligaties	1.841.337	0
Aandelen	1.848.744	0
Liquiditeiten	34.655	0
	3.724.736	0
Oikocredit EDCS U.A.	500.000	500.000
7,50 % Nederland 1993/2023	0	2.676.462
	4.224.736	3.176.462

Het verloop van de effecten is als volgt weer te geven:

	Obligaties	Aandelen	Liquiditei- ten	Oikocredit	Totaal
Saldo per 1 januari 2023	2.676.462	0	0	500.000	3.176.462
Aflossing	-2.676.462	0	0	0	-2.676.462
Aankopen	1.960.530	1.729.090	35.000	0	3.724.620
Verkopen	-162.939	-5.473	0	0	-168.412
Koersresultaat	43.746	125.127	0	0	168.873
Diversen (o.a. dividend, kosten)	0	0	-345	0	-345
Saldo per 31 december 2023	1.841.337	1.848.744	34.655	500.000	4.224.736

Begin 2023 zijn de de staatsobligaties afgelost. Vanaf medio 2023 is een effectenportefeuille opgebouwd bij Rabobank Institutioneel Vermogensbeheer. Het beleggingsbeleid is in het jaarverslag nader toegelicht.

6. Liquide middelen

	31-12-2023	31-12-2022
Spaartegoeden		
Rabobank (spaarrekening)	1.155.000	373.722
ABN-AMRO (spaarrekening)	600.000	500.000
ING (spaarrekeningen)	0	1.700.000
	<u>1.755.000</u>	<u>2.573.722</u>
Bankrekeningen		
Kas	1.370.711	1.786.280
	<u>3.008</u>	<u>3.805</u>
	<u>3.128.719</u>	<u>4.363.807</u>

De spaarmiddelen en banktegoeden zijn per direct opeisbaar.

7. Reserves en fondsen

	Continuïteitsreserve	Bestemmingsreserves	Subtotaal reserves	Bestemmingsfondsen	Totaal
Saldo per 1 januari 2022	3.639.116	1.644.000	5.283.116	2.046.210	7.329.326
Uit resultaatbestemming	-453.954	531.000	77.046	-318.626	-241.580
Saldo per 31 december 2022	<u>3.185.162</u>	<u>2.175.000</u>	<u>5.360.162</u>	<u>1.727.584</u>	<u>7.087.746</u>
Saldo per 1 januari 2023	3.185.162	2.175.000	5.360.162	1.727.584	7.087.746
Uit resultaatbestemming	-421.528	-20.000	-441.528	410.170	-31.358
Saldo per 31 december 2023	<u>2.763.634</u>	<u>2.155.000</u>	<u>4.918.634</u>	<u>2.137.754</u>	<u>7.056.388</u>

7.1 Continuïteitsreserve

In 2022 is de interne norm voor de continuïteitsreserve opnieuw vastgesteld tot en met 2024. De reserve heeft bij de GZB de volgende kernfuncties:

- financiering vaste activa
- financiering werkkapitaal
- buffer in geval van structurele inkomstendaling

Voor het vaststellen van de buffer bij structurele inkomstendaling is een scenario gekozen van een structurele inkomstendaling van 20%. Uitgaande van dit scenario moeten de activiteiten van de GZB één jaar kunnen worden voortgezet en na dit jaar moeten een deel van de contractuele verplichtingen met medewerkers en partnerkerken kunnen worden afgebouwd, zodat de omvang van de bestedingen in evenwicht is met de lagere inkomsten.

Op basis van deze uitgangspunten is de reserve voor de komende jaren vastgesteld op € 2.900.000. Verder geldt een toegestane bandbreedte van €300.000 (ca. 5%), waarbinnen de reserve zich van jaar tot jaar mag bewegen. Het saldo van baten en lasten na toevoeging of onttrekking aan bestemmingsfondsen en bestemmingsreserves wordt toegevoegd dan wel onttrokken aan de continuï-

teitsreserve.

Over- of onderschrijdingen van de toegestane bandbreedte worden binnen twee boekjaren onttrokken of aangezuivend door middel van de reguliere begrotingscyclus.

7.2 Bestemmingsreserves

	Saldo per 1-1-2023	Bij	Af	Saldo per 31-12-2023
Noodhulp	145.000	136.000	101.000	180.000
Koensnisico's beleggingen	0	155.000	0	155.000

Bestedingsplan (herzien 2022 - besteding 2022-2026)

Investeringsfonds beleidsperiode 2022-2026	1.000.000	0	90.000	910.000
Extra uitzendingen 2022-2026	480.000	0	120.000	360.000
Solidariteitskas uitzendingen	550.000	0	0	550.000
	2.030.000	0	210.000	1.820.000
	2.175.000	291.000	311.000	2.155.000

De bestemmingsreserve noodhulp dient om, in lijn met het meerjarenbeleidsplan, snel actie te kunnen ondernemen richting partnerorganisaties indien zich noodsituaties voordoen.

Vanuit de ontvangen giften voor noodhulpacties wordt 15% aan de bestemmingsreserve noodhulp toegevoegd. Uit deze reserve wordt het volgende bekostigd:

- voorschotfinanciering voor nieuwe noodhulpacties, waarvoor nadien onvoldoende fondsen worden geworven;
- kleinschalige noodhulpprojecten waarvoor geen fondsenwervende actie wordt gestart;
- begeleiding van in uitvoering zijnde noodhulp programma's;
- fondsenwerving voor noodhulpacties.

De bestemmingsreserve koensnisico's beleggingen heeft als doel om onvoorziene schommelingen in de continuïteitsreserve als gevolg van goede of slechte beleggingsresultaten in de beleggingsportefeuille te voorkomen.

Jaarlijks wordt het verschil tussen het gerealiseerde rendement ten opzichte van het prognoserendement toegevoegd dan wel onttrokken. Deze reserve mag zich bewegen van minimaal € 0,1 miljoen tot maximaal € 0,5 miljoen.

Voor de overige posten in de bestemmingsreserve is in 2022 een herzien bestedingsplan vastgesteld, zodat een surplus in de continuïteitsreserve op een verantwoorde wijze in de komende jaren besteed kan worden.

Op basis daarvan zijn de bedragen voor het investeringsfonds en financiering

uitzendingen aangevuld. Aanvullend daarop is een bedrag gereserveerd met als werktitel solidariteitskas uitzendingen. In 2024 wordt een nieuw financieringsmodel voor uitzendingen onderzocht. Een solidariteitsfonds voor uitzendingen vanuit kleine gemeenten, waarvoor de criteria nog moeten worden ontwikkeld, zal daar onderdeel van uitmaken.

7.3 Bestemmingsfondsen

Hieronder is een specificatie van het verloop in 2023 opgenomen:

Bron	Bestemming	Saldo per 1-1-2023	Bij	Af	Saldo per 31-12-2023
I. Noodhulpacties					
Sulawesi		267.000	0	25.000	242.000
Syrië		140.000	59.000	0	199.000
Turkije-Syrië (aarbeving)		0	348.000	138.000	210.000
Zuidoost Azië		55.000	0	55.000	0
Congo		20.000	1.000	1.000	20.000
Colombia		21.000	500	0	21.500
Zuid-Soedan		0	73.000	43.000	30.000
	<i>subtotaal</i>	<u>503.000</u>	<u>481.500</u>	<u>262.000</u>	<u>722.500</u>
II. Overige bestemde giften					
Werkersfonds (TFC's)		436.485	0	65.731	370.754
Draagt Elkanders Lasten	Syrië	0	640.165	293.165	347.000
Projectenfonds	Divers	188.099	109.401	0	297.500
Particuliere gift	In overleg - 3jr	600.000	0	200.000	400.000
	<i>subtotaal</i>	<u>1.224.584</u>	<u>749.566</u>	<u>558.896</u>	<u>1.415.254</u>
Totaal		<u>1.727.584</u>	<u>1.231.066</u>	<u>820.896</u>	<u>2.137.754</u>

Door de betreffende donoren of enflaters is een beperking in de besteding van de fondsen opgelegd, die is weergegeven in de kolom 'Bestemming'. Besteding van de fondsen geschiedt, voor zover dit niet binnen één jaar mogelijk is, in overleg met de betreffende donor.

8. Voorzieningen

	Re-entry kosten	Wachtgeld-regeling	Sublegaten	Totaal
Saldo per 1 januari 2022	210.200	0	2.400	212.600
Bij: toevoegingen	40.200	11.000		51.200
Af: onttrekkingen	-47.300	0	-2.400	-49.700
Af: vrijval	-9.700	0	0	-9.700
Saldo per 31 december 2022	193.400	11.000	0	204.400
Saldo per 1 januari 2023	193.400	11.000	0	204.400
Bij: toevoegingen	31.700	20.000	0	51.700
Af: onttrekkingen	-47.900	-6.979	0	-54.879
Af: vrijval	-10.200	-4.021	0	-14.221
Saldo per 31 december 2023	167.000	20.000	0	187.000

Re-entrykosten

Deze voorziening is bestemd voor reis- en verhuiskosten in verband met re-entry naar Nederland. De opbouw vindt gedurende de looptijd van de contracten van de huidige zendingen plaats op basis van gemiddelde kosten in de achterliggende jaren. Van de voorziening heeft € 34.600 een kortlopend karakter.

Wachtgeldregeling

De voorziening Wachtgeldregeling is bestemd voor aanspraken door zendingen, die tijdens en na verblijf in het buitenland niet verplicht verzekerd zijn tegen de gevolgen van werkloosheid.

De voorziening is gebaseerd op het aantal zendingen dat ultimo boekjaar aanspraak maakte op de wachtgeldregeling en heeft een kortlopend karakter.

9. Langlopende schulden

	31-12-2023	31-12-2022
Stichting Roobol-Houpsfonds	242.025	242.025
Wederinpassingstoelage zendingenwerkers	226.136	119.379
	468.161	361.404

Stichting Roobol-Houpsfonds

Het vermogen van deze stichting wordt volledig belegd via de GZB. De GZB vergoedt over het beheerde vermogen op grond van een leningsovereenkomst een rente van 5%. Stichting Roobol-Houpsfonds keert de opbrengst van het vermogen, na aftrek van de kosten, volledig uit aan de GZB ter ondersteuning van het missionaire werk. De instandhouding van het kapitaal van deze stichting is statutair vastgelegd. Derhalve is deze overeenkomst als langlopend gekwalificeerd.

Wederinpassingstoelage zendingenwerkers

Tijdens de uitzending wordt voor uitgezonden medewerkers een toelage gereserveerd, die in het jaar van terugkeer wordt uitbetaald.

Voor de uitzendingen met een resterende looptijd langer dan een jaar is deze reservering als langlopend geclassificeerd.

	31-12-2023	31-12-2022
Crediteuren	72.002	53.517
Projectverplichtingen buitenland	211.825	313.914
Wederinpassingstoelage zendingenwerkers	78.104	207.061
Reservering vakantietoelage en vakantiedagen	190.656	189.947
Loonbelasting en premies werknemersverzekeringen	107.510	114.793
Rekening courant Stichting Leerstoel 'De kerk in de context van de Islam'	0	94.277
Pensioenfondsen Zorg en Welzijn	59.402	83.480
Vooruitontvangen baten	22.680	46.988
Vakantietoelagen en kosten zendingenwerkers	26.409	29.744
Omzetbelasting	24.301	23.877
Overige schulden	71.340	54.999
	864.229	1.212.597

1.1. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen

Meerjarige rechten

Ultimo 2023 zijn er 231 particulieren, die een meerjarige gift in de vorm van een schenkingsakte of overeenkomst periodieke gift hebben toegezegd. In enkele gevallen zijn deze giften specifiek bestemd als bijdrage in de kosten van een zendingswerken of project. Dit resulteert in de volgende toegezegde giften voor de komende jaren:

	Aantal aktes	Bedrag
2024	231	217.620
2025	195	200.139
2026	171	142.912
2027	128	81.307
2028	108	61.647
2029	93	53.208
2030	92	52.708
2031	92	52.708
2032	91	52.588
onbepaalde tijd	89	49.388

Meerjarige verplichtingen

Eind 2023 bestaat een leasecontract met BNP Paribas Lease Solutions ISO Groep voor print- en kopieerapparatuur met een looptijd tot 30 juni 2026. De jaarlijkse verplichting bedraagt € 4.400 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Toelichting op de staat van baten en lasten

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
12. Baten van particulieren			
Contributies en giften	2.325.953	2.460.000	2.391.749
Noodhulp	79.391	50.000	20.357
Nalatenschappen	486.796	800.000	881.032
	<u>2.892.140</u>	<u>3.310.000</u>	<u>3.293.138</u>
13. Baten van kerken			
Collecten en giften	2.452.450	2.375.000	2.475.221
Project 10:27	593.245	615.000	570.686
Noodhulp	340.096	100.000	76.138
	<u>3.385.791</u>	<u>3.090.000</u>	<u>3.122.045</u>
14. Baten van vermogensfondsen			
Vermogensfondsen en fondsen op naam	278.133	300.000	243.066
15. Baten van bedrijfsleven en scholen			
Bedrijven en organisaties	219.824	175.000	182.248
Scholen	41.451	50.000	51.763
	<u>261.275</u>	<u>225.000</u>	<u>234.011</u>
16. Baten van andere fondsenwervende organisaties			
EO-Mettendaad	347.201	100.000	277.377
Draagt Elkanders Lasten	640.165	400.000	0
HGJB	60.645	50.000	15.416
Stichting Morgenlandzending	47.335	0	0
Zondagsscholenbond	0	0	26.786
Overig	19.095	50.000	67.724
	<u>1.114.441</u>	<u>600.000</u>	<u>387.303</u>

EO Metterdaadbestemmingen	Uitgestelde baten vorig boekjaar	Toezegging EO boekjaar	Uitgestelde baten boekjaar	Baten boekjaar	Bestedingen boekjaar
Zimbabwe (2021)	17.500	0	0	17.500	17.500
Mozambique - boomplanting	4.640	0	0	4.640	4.640
DR Congo	67.800	43.596	-25.591	85.805	85.805
Kenia	0	21.500	0	21.500	21.500
Zuid-Soedan (2x)	0	65.000	0	65.000	65.000
Centraal-Azië	0	100.000	0	100.000	100.000
Zimbabwe (2023)	0	29.500	0	29.500	29.500
Albanië	0	16.980	0	16.980	16.980
Rwanda	0	19.873	-19.873	0	0
Vergoeding akv	0	6.276	0	6.276	0
	89.940	302.725	-45.464	347.201	340.925

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
17. Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten			
GZB-dagboek			
- Omzet	378.033	385.000	378.033
- Kostprijs	-112.979	-110.000	-107.082
Brutowinst	265.054	275.000	270.951
Overige publicaties en activiteiten			
- Omzet	12.725	0	12.725
- Kostprijs	-11.374	0	-11.374
Brutowinst	1.351	0	1.351
	266.405	275.000	272.302

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
18. Lasten			
Subsidie/bijdragen (ten laste van missionair werk)			
Zendingswerkers	2.423.289	2.567.000	2.410.826
Zendingswerkers in samenwerkingsverband	302.089	300.000	289.030
Korte termijn uitzendingen / gastdocentschappen	30.745	75.000	59.041
Ondersteuning uitzendingen vanuit gemeenten	60.481	75.000	268.938
Programma's en projecten	2.928.325	2.523.000	2.569.471
Kernprojecten buitenland	132.518	140.000	0
	5.877.447	5.680.000	5.597.306
Toegerekende organisatiekosten	788.186	823.000	739.419
	6.665.633	6.503.000	6.336.725
Zendingswerkers			
Veldtoelagen en salarissen	1.102.168	1.066.000	950.629
Verzekeringen	467.082	499.000	480.393
Werkkosten	515.346	519.000	526.098
Egalisatie overtocht en wachtgeld	180.152	185.000	263.631
Werving, opleiding en medische begeleiding	158.541	298.000	190.075
	2.423.289	2.567.000	2.410.826
Uitgezonden medewerkers (fte)	32,60	35,90	35,30
Uitzendingen in samenwerkingsverband	8,00	9,00	11,00
Ondersteuning uitzendingen gemeenten	6,00	6,00	12,00

Programma's en projecten
per regio en programma

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
Azië			
Indonesië	55.971	109.000	26.154
Indonesië - noodhulp Sulawesi	30.250	0	0
Noord-India	88.192	45.700	56.662
Nepal	111.816	77.500	98.940
Filipijnen	1.471	30.000	24.000
Pakistan	98.966	62.000	26.509
Thailand	33.150	35.500	30.091
	419.816	359.700	262.356
Afrika			
Congo	102.926	82.000	87.061
Ethiopië	71.250	106.750	47.500
Rwanda	73.045	117.000	111.040
Zuid-Soedan	112.950	111.500	100.319
Malawi - Noord	31.350	24.500	16.000
Malawi - Zuid	38.948	29.500	32.406
Malawi - M2M	25.881	35.000	35.500
Malawi - Elhomwe	9.400	9.000	8.000
Mozambique	97.695	74.000	70.515
Namibië	26.914	34.000	22.490
Zimbabwe	81.700	73.500	38.971
Zuid-Afrika	0	7.500	7.500
Zuidelijk Afrika - Noodhulp	0	0	5.500
	672.059	704.250	582.802

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
Latijns-Amerika			
Colombia	107.970	115.000	152.800
Costa Rica	78.930	35.500	20.687
Cuba	44.522	27.500	20.753
Nicaragua	38.887	40.000	45.714
Peru	34.668	67.500	44.013
	304.977	285.500	283.967
Europa			
Albanië - evangelisatie in gevangenen	19.572	25.000	209.000
Albanië - Fokúsi / overig	111.320	60.500	75.199
Bosnië	13.500	20.000	6.961
Bulgarije	46.000	42.000	15.386
Tsjechië	9.620	10.000	22.712
Duitsland	36.797	82.500	9.184
Frankrijk	13.935	18.500	21.387
Slowakije	0	20.500	51.303
	250.744	279.000	411.132
Midden-Oosten en Centraal-Azië			
Centraal-Azië	242.346	111.500	118.848
Egypte	133.764	154.000	103.846
Israël	138.052	141.000	127.733
Libanon-Syrië	329.355	285.000	194.469
Noodhulp Libanon-Syrië	60.000	0	0
Jemen	15.000	25.000	37.667
Noord-Afrika	10.655	40.000	24.208
Turkije	44.700	27.000	19.000
	973.872	783.500	625.771

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
Algemeen			
Groene GZB	25.500	30.000	38.642
Afbouwprojecten	13.000	8.000	30.500
Noodhulp	31.150	350.000	45.500
Nederland (o.a. Project 10:27 binnenlands diaconaat)	148.198	72.500	158.536
Projecten op voorwaarde van financiering denden	0	-432.450	0
Connectie projectverplichtingen voorgaande jaren	-160	0	-29.658
Bezoekreizen	89.169	70.000	107.861
Kennisontwikkeling en retraites	0	13.000	52.062
	306.857	111.050	403.443
	2.928.325	2.523.000	2.569.471

Kernprojecten

Buitenland - uitbesteed werk	56.318	48.000	0
Buitenland - doorbelasting personeelskosten	76.200	92.000	0
	<i>132.518</i>	<i>140.000</i>	<i>0</i>
Binnenland - uitbesteed werk	15.534	91.000	0
Binnenland - doorbelasting personeelskosten	43.100	119.000	0
	<i>58.634</i>	<i>210.000</i>	<i>0</i>
	191.152	350.000	0

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
Communicatiekosten			
Relatiebeheer gemeenten	22.566	45.000	21.482
Experience reizen	120.797	100.000	120.374
Experience reizen - eigen bijdragen	-123.285	-95.000	-114.811
Communicatie - print	102.061	105.000	90.001
Communicatie - online	27.656	15.000	7.307
Communicatie - events	80.749	80.000	60.706
Fondsenwerving	98.811	140.000	96.829
	329.355	390.000	281.888

Met het oog op bewustwording van gemeenteleden en in het bijzonder jongeren organiseert de GZB Experience reizen. Van de deelnemers wordt een eigen bijdrage gevraagd, die is gebaseerd op de directe kosten van de reis. De GZB neemt de indirect (personele) kosten van deze reizen voor zijn rekening als investering in de bewustwording. De personele inzet voor het ontwikkelen van de reizen en reisleiding is ca. 0,5 FTE.

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
Directe personeelskosten			
Salarissen	1.503.706	1.532.000	1.353.149
Sociale lasten	252.946	240.000	222.976
Pensioenlasten	164.553	167.000	150.268
Vergoeding woon-werk en thuiswerken	62.935	73.000	50.252
Doorbelasting personeelskosten	-80.183	-50.000	15.500
	1.903.957	1.962.000	1.792.145
Totaal aantal medewerkers (fte)	58,9	61,5	58,9
- waarvan zendingswerkers	-32,6	-35,9	-34,7
- waarvan doorberekend aan kernprojecten	-1,8	-0,6	0,0
Formatie kantoor	24,5	25,00	24,20

	2023	2022
Bezoldiging directeur-bestuurder M. van den Boogaart		
Aard	Onbepaald	Onbepaald
Uren	36	36
Percentage	100%	100%
Periode	1-1-2023 t/m 31-12-2023	1-1-2022 t/m 31-12-2022
Bezoldiging		
Jaarinkomen		
- Bruto salaris	81.362	75.127
- Vakantiegeld	6.497	5.990
- Eindejaarsuitkering	6.741	6.215
Subtotaal jaarinkomen	(A) 94.600	87.332
Belaste vergoedingen (reiskosten)	522	534
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	11.830	10.992
Totaal bezoldiging	(B) 106.952	98.858
BSD score	410	
Maximum - jaarinkomen	(A) 120.741	
Maximum - totaal bezoldiging	(B) 145.554	

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar hoofdstuk 9 - Bestuur en organisatie van het jaarverslag. De leden van de Raad van Toezicht werden niet bezoldigd; ook worden geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

	2023 rekening	2023 begroting	2022 rekening
19. Financiële baten en lasten			
Rentebaten en dividend effecten	79.228	100.000	203.235
Genealiseerde en ongenealiseerde koersresultaten	170.751	0	0
Rentebaten - deposito's en spaarrekeningen	31.152	11.000	10.163
Rentebaten - activa ter belegging	8.657	8.000	8.347
Rentelasten - rekeningen-courant, betalings-/koersverschillen	-2.274	-16.000	-20.386
Kosten van beleggingen	-26.905	-3.000	-2.987
	<u>260.609</u>	<u>100.000</u>	<u>198.372</u>

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

Bestemming	Besteed aan doelstellingen		Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
	Missionair werk	Bewustwording					
Subsidies/bijdragen							
- Zendingswerkers	2.423.289				2.423.289	2.567.000	2.410.826
- Zendingswerkers in samenwerking	302.089				302.089	300.000	289.030
- Korte termijn / gastdocentschappen	30.745				30.745	75.000	59.041
- Helpdesk ondersteuning gemeenten	60.481				60.481	75.000	268.938
- Programma's en projecten	2.928.325				2.928.325	2.523.000	2.569.471
Kernprojecten - buitenland	132.518				132.518	140.000	0
Kernprojecten - binnenland		29.317	29.317		58.634	210.000	0
Communicatiekosten		164.677	164.677		329.354	390.000	281.888
Directe personeelskosten	674.545	534.662	313.181	381.569	1.903.957	1.962.000	1.792.145
Ovenige personeelskosten	21.086	16.714	9.790	11.928	59.518	92.000	67.727
HRM - werving, opleiding, begeleiding	7.917	6.275	3.676	4.478	22.346	18.000	44.899
Huisvesting	9.346	7.408	4.339	5.286	26.379	30.000	23.740
Kantoor en algemeen	62.782	49.762	29.149	35.513	177.206	188.000	147.613
Afschnijving	12.510	9.916	5.808	7.077	35.311	50.000	36.499
Werkelijk 2023	6.665.633	818.731	559.937	445.851	8.490.152	8.620.000	7.991.817
Begroot 2023	6.503.000	953.000	692.000	472.000		8.620.000	
Werkelijk 2022	6.336.725	690.226	521.216	443.650			7.991.817

Toelichting

Hieronder is in procenten weergegeven hoe enkele kostensoorten verdeeld zijn over de bestemmingen. Eveneens is hier de verdeling van fte's over de bestemmingen vermeld, die is gebaseerd op de gemiddelde tijdsbesteding. Enkele kostensoorten worden evenredig aan de verdeling van fte's toegerekend aan de bestemmingen. De verdeling is gebaseerd op de werkelijke tijdsbesteding van de medewerkers.

Bestemming	Besteed aan doelstellingen		Wervingskosten	Kosten beheer en administratie	Werkelijk 2023	Begroot 2023	Werkelijk 2022
	Missionair werk	Bewustwording					
Kostensoort							
Subsidies/bijdragen	100				100		
Kernprojecten - buitenland	100				100		
Kernprojecten - binnenland		50	50		100		
Communicatiekosten		50	50		100		
Directe personeelskosten	fte's op basis van tijdsbesteding						
Overige personeelskosten	fte's op basis van tijdsbesteding						
HRM - werving, opleiding, begeleiding	fte's op basis van tijdsbesteding						
Huisvestingskosten	fte's op basis van tijdsbesteding						
Kantoor en algemeen	fte's op basis van tijdsbesteding						
Afschrijving	fte's op basis van tijdsbesteding						
Verdeling fte's per bestemming op basis van gemiddelde tijdsbesteding	8,68	6,88	4,03	4,91	24,50	25,00	24,20
Vastgesteld door	Getekend door de Raad van Toezicht,						
w.g.	w.g.		w.g.		w.g.		
in. M. van den Boogaart directeur-bestuurder	A.A. Heij RA (voorzitter)		mr. W. Gooijer (secretaris)		H. Bulten		
	w.g.		w.g.		w.g.		
	ds. A.J. Mouw		M. Middelkoop-Poot		ds. W.C. Polinder		
	w.g.						
	W. de Mots						
Driebergen, 25 april 2024	Driebergen, 25 april 2024						

14. Overige gegevens

Hierna volgt de controleverklaring van de onafhankelijke accountant WITH Accountants B.V.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: de algemene ledenvergadering en de Raad van Toezicht van Vereniging De Gereformeerde Zendingbond

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de geconsolideerde jaarrekening 2023 van Vereniging De Gereformeerde Zendingbond te Driebergen-Rijsenburg gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Vereniging De Gereformeerde Zendingbond op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

De geconsolideerde jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2023;
2. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Vereniging De Gereformeerde Zendingbond zoals vereist in de Verordening inzake de Onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de geconsolideerde jaarrekening en onze controleverklaring daarbij.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de geconsolideerde jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties' is vereist voor het bestuursverslag en de overige gegevens.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de geconsolideerde jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de geconsolideerde jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de geconsolideerde jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de geconsolideerde jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende organisaties'. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de geconsolideerde jaarrekening moet het bestuur afwegen of de organisatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de geconsolideerde jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de organisatie te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de geconsolideerde jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de geconsolideerde jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze geconsolideerde jaarrekening nemen.

De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de geconsolideerde jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de organisatie;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de geconsolideerde jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de organisatie haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de geconsolideerde jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de geconsolideerde jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de geconsolideerde jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de controle van de financiële informatie van onderdelen of activiteiten die in de jaarrekening moet worden opgenomen. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor deze onderdelen of activiteiten. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de onderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de onderdelen of activiteiten geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Was getekend te Sliedrecht, 29 april 2024.

WITH Accountants B.V.
A.M. Tromp MSc RA

GZB

Post Postbus 28
3970 AA Driebergen

Bezoek Faunalaan 249
3972 PP Driebergen

T 0343-512444

E info@gzb.nl

www.gzb.nl